EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval, 10. veebr. 1973

Nr. 11 (3799) **15. aastakäik**

Laulukooride SUURBALL Blå Hallenis

Seltskondlikuks suursündmuseks kujunes möödunud laupäeval Stockholmi eesti mees- ja naiskoori poolt ühiselt korraldatus uur kontsertball Stadshuseti esinduslikus Blå Hallenis umbes 700 osavõtjaga. Osavõtjate arv kriipsutas alla, et vajadus sellelaadilisteks üritusteks on olemas. Kuna tänavu vähemalt senini kuulda ei ole olnud akadeemilise balli korraldamisest üliõpilaste poolt, siis kasutas ka noorem generatsioon võimalust kooride ballile tulemiseks, et tantsida pidulikumas õhkkonnas.

Ball algas kontsertosaga, kus esinesid mees- ja naiskoor eraldi ja ühiselt dirigentide Lembit Leetmaa ja Hilma Nerep-Mossini juhatusel. Mehed esinesid tavalistes mustades frakkides, kuna naiskoor oli seekord kevadrõõmsates värvides õhtukleitides, mis visuaalselt mõjusid nagu värvirõõmus lillekimp.

Paraku ei ole Stockholmi raekoja saal, vaatamata oma arhitektoonilisele suurejoonelisusele, eriti sõbralik esinemisteks ükskõik mis liigist ettekandeile ja teadustamistele halva ja vastukajaderikka akustika tõttu — puudus, mis alati tabab ka rootslaste suuri esinduspidusid.

Kooride puhul ei annud see end nii tunda, rohkem kannatasid akustika all vähemad ansamblid ja solistid. Sellevastu ei puudunud aga tõeliselt hea ballituju ja ballielevus. Kõik olid rahul kooride algatusega ja avaldasid lootust, et see ei jää viimaseks sellelaadiliseks ürituseks.

Eestlaskond vajab ka pidulikumaid kokkutulekuid oma seltskondlikus elus — pidu jättis kõigiti elegantse soliiduse mulje, mida rõhutasid eriti kohalviibivad välismaalasist külalised. (Vaata lehek. 11)

Kooriballil esines noortekvartett (Tarmo Sepp, õeksed Mari ja Tiiu Siim ning Jaan Seim) laulu- ja muusikaga (EPL-foto Trummer).

KANADA EI TUNNUSTA ANASTUST

TORONTO (EPL) — Kanada välisminister Mitchell Sharp vastas Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu memorandumile Euroopa julgestuskonverentsi küsimuses pikema kirjaga, milles ta kõigepealt rõhutab: "Kanada on järjekindlalt keeldunud tunnustamast Eesti, Läti ja Leedu N. Liidu külge liitmise legaalsust".

Välisminister kirjutab edasi Kanada valitsuse seisukohtadest:

Pärastsõjaaegsete Euroopa piiride ametlik määramine on üheti rahukonverentsi ülesanne, ja kavatsetud Euroopa julgeoleku ja koostöö konverentsil püüab Kanada välitida seisukohti, millede tulemuseks oleks praeguste piiridele Euroopas legaalse tunnustuse andmine.

Teisest küljest on Kanada, kooskõlas teiste osavõtvate maadega, valmis kinnitama, et ta kohuseks on hoiduda jõu ähvardusest või kasutamisest rahvusvaheliste piiride muutmiseks".

Oma vastuses märgib välisminister M. Sharp ühtlasi, et ta on RV Nesitatud memorandumis pidanud silmas ka detsembris Brüsselis peetud NATO ministrite koosolekul.

Mis puutub Helsingi läbirääkimistesse, siis tema arvates neist ei saa ennustada tendentsi järeleandlikkuse poliitikale ("policies of appeasement") ega unustata seal põhilisi inimõigusi.

Kanada eesmärgiks on, et läbirääkimiste tulemuseks oleks inimeste, informatsiooni ja ideede vaba liikumine ja tõkete kaotamine Ida ja Lääne vahel.

Paavsti sobimus Venega

Paavst on sõlminud läänesaksa suurajakirja Quick teatel salajase sobimuse Moskvaga, millega katoliku kirik saab võimaluse kahe uue piiskopi nimetamiseks Leedusse, kus senised piiskopid on vananemas ja neile ei ole järeltulijaid. Venelased olevat sama allika järele paavsti esindajale monsignore Casarollile lubanud teatud järeleandmisi oma kirikupoliitikas.

LASTEAED SAI UUED RUUMID EESTI MAJAS

Stockholmi Eesti Lasteaial oli suursündmus — valmisid uued määruste kohased ruumid Eesti Majas ja mudilased asusid nendesse esmaspäeval. Põnevust oli nii mudilastel kui kasvatajatel ja muidugi ka lapsevanematel. Stockholmi Eesti Maja juhatus, kes vahepeal lasteaia oli ajutiselt paigutanud ühte viienda korruse korterisse, korraldas ümberkolimise puhul lastele mahla-peo seltskondlikes ruumides, kuhu olid kutsutud ka vanemad. Uued ruumid jätavad imposantse mulje — siin on lapsevanemaist arhitektid pead kokku pannud ja loonud värvirikka ning igati otstarbeka mängukooli kokku 155-ruutmeetrilisel pinnal.

Kasvatajad Erna Klemmer (lasteaia juhataja) ja Tiiu Anderson ühe mängugrupiga. (EPL-foto Lepper).

Ehitustegevus, mida korraldas Eesti Lasteaed ise, oli planeeritud arhitektide Kuldar Pariku ja Hando Kaski poolt, kes ise koos teiste vanematega panid sageli käed külge tööde lõpetamisel. Lasteaia põrandapind saavutati kokku kolme senise korteri tühjendamisega, kusjuures kõige hoovipoolsem korter moodustab suure mängusaali. Teised, vähemad ruumid on kohaldatud mitmesugusteks tegevusteks, m.h. ka mudilaste toitlustamiseks.

Seinad on kõikjal heledad, varustatud perforeeritud plaatidega paberite ja joonistuste kinnitamiseks, koridoris on madalad nagid, kuhu

Järg. lhk. 11

Baltikumis kimbutatakse lääneturiste

LONDON (EH) — Okupeeritud Baltikumist saabub teateid, et viimasel ajal on vene KGB kasutanud seal uusi võtteid lääne turistide värbamiseks oma teenistusse. Nii on sagedanud juhused, kus Baltikumi külastanuid vahistatakse lühemaks ajaks, kusjuures nendele tehakse ettepanekuid "koostööks". Eriti Lätis on inimesi kinni peetud 24 tundi ja rohkem.

Läänc tagasi pääsenud vaikivad sellest, mis on olnud nende vabastamise "hinnaks" — nad on annud vabastamisel lubaduse oma seiklusest vaikida. ülksikutel juhtudel on esinenud ka pikemaid kinnipidamisi, kuid senini ei ole teada ühtki juhtu, kus kinnipeetud poleks läände tagasi pääsenud. KGB annab vabastamisel mõista, et "see ei ole tervislik" raudeesriide taha jäävatele omastele, kui vastav isik oma seiklustest ajakirjandusele räägib.

Teadusl
Raamatukogu

EPL 10. veebruaril 1973

NÄILINE RAHU

N. Liidus korraldatakse praegu nn. võidumeeleavaldusi seoses Vietnami vaherahu sõlmimisega. Ometi olevat USA agressiooni lõppemisega saavutatud olukord, kus võimaldub Vietnami probleemi lõplik lahendamine ja sotsialismi asja võidule viimine. Alles nüüd kõneleb vene propaganda avalikult, et just Moskva aastatepikkune relvapanus aitas Hanoi praeguse olukorrani.

Hanoi, kes oli selles sõjas võitlemas N. Liidu otsese esindajana, samal ajal kui teisel poolel "isiklikult" kohal viibis teine suurriik USA. Ettevaatamatus, mis tõi kaasa suure prestiižhikaotuse samal ajal kui Moskva panust ei kritiseerinud keegi, kuigi sõja arengut jälgides paistab selgesti, et see panus oli täielikult USA omale samaväärne vähemalt materjali osas.

Kui vaadata Hanoi-Hanoi-armee vene laiu paguneid, siis kaob otsekohe illusioon sõltumatusest, mida ka siin Rootsis hellitatakse. Kommunistlik Põhja-Vietnami rezhiim on vähemalt sama olenev Moskvast kui mittekommunistlik rezhiim USA-st. Vahe seisneb aga esmajoones selles, et kommunistlik pool kavatseb kogu Vietnami rahvast alistada proletariaadi diktatuurile tuntud mustrite järele, kuna USA on kogu aeg kujutanud ette, et Vietnami rahvas võiks kõige õnnelikum olla demokraatliku rezhiimi all.

See ideeline, kuid antud olukorras küllaltki naiivne lootus ilmneb ka vaherahulepingu paragraafist 9B, kus üteldakse:

"Lõuna-Vietnami rahvas peab ise otsustama maa poliitilise tuleviku rahumeelselt vabade ja demokraatlike üldiste valimiste kaudu rahvusvahelise kontrolli all".

Kommunistid on sellele alla kirjutanud, kuid teada on, et kogu kommunistlikus maailmas omistatakse sõnale "demokraatia" sootuks teist sisu kui läänedemokraatiates, erinev on ka vabaduse ja valimiste mõiste üldse, mistõttu tõlgendamisraskused tekivad juba algusest peale, nii nagu see juhtus juba Genfi konverentsi samatoalise otsuse suhtes.

Ja kui konstateerida, et Saigon ja Hanoi diviisidega Lõuna-Vietnami loodud nn. vastupanuvalitsus PRR, kes kumbki teineteist ei tunnusta, siiski Pariisis kokku tulevad "rahvusliku ühtsuse" ettevalmistamiseks, siis ei pruugi kahtlust olla, et kommunistlikul poolel on mõttes ainult üks rahvuslik ühtsus ja seda ette valmistades tegutsevad ka praegu relvad Lõuna-Vietnamis, vaatamata ametlikule vaherahule.

Pariisi rahuläbirääkimised kestsid neli aastat, ei ole ka põjust ennustada, et Vietnami-ühendamise ettevalmistamine läheks kuidagiviisi kiiremini poliitilisi kanaleid kaudu. Eriti selle tõttu, et Põhja-Vietnam viibib Lõuna-Vietnamis ka praegu 14 diviisiga, kelle programmis, nagu kommunistlikud maad avalikult välja ütlevad, on Vietnami ühendamise võimaldamine.

Kuigi USA pumpas vaherahu eel tugevasti relvaabi Lõuna-Vietnami, seisneb Saigoni probleem ikkagi ka tulevikus selles, kuivõrra USA oma uues rollis "abimehena à la Moskva" täidab oma kohust.

Kas USA laevastik Kaug-Ida vetes ja lennuvägi Tais on valmis taas abistama, kui Moskvast varustatud Hanoi-armee FNL lippude katte all taas alustab "vabastamist". Vaherahu relvastatud kokkupõrked otse Lõuna-Vietnami linnade lähistel jutustavad oma keelt strateegilisest olukorrast. Ja neid kokkupõrkeid on iga päeva sadakond.

Pariisis lahendavad pooled praegu protseduuriküsimusi. Tuleb meenutada, et Pariisi rahuläbirääkimistel kui arutati, kas laud peab olema neljakandiline, ümmargune või kuuekandline. Kuid selle probleemi lahendamine ei viinud rahuni. Nüüd on pooltel probleemid, mis on selgelt ületamatud, seda enam, et kommunistlik pool end peab võitjaks ja seega ka dikteerijaks.

Asja ei tee ka lihtsamaks Lõuna-Vietnami neutralistide kavatsetav kaasatõmbamine, sest kuigi need, peamiselt buddistlikud ringkonnad, ei ole otseselt prokommunistlikud, siis ei poolda nad ka Thieu rezhiimi ja järelikult osutub neil võimatuks kaalukeele rolli mängida, kui nad üldse oskavad ette näha oma tulevikku kommunistliku rezhiimi all. Naabermaas Laoses lõppes neutralism täieliku fiaskoga poliitiliselt.

Kõik märgid näitavad, et kommunistlik pool, olles kõrvaldanud sõjatandrelt läbirääkimiste kaudu ameeriklased, valmistub ette mingile poolrahule, mis pidevalt seob Saigoni ja kujuneb ajavõitmiseks lahendusele, mis võib tulla mõne aja pärast, siis kui aega peetakse küpseks "sotsialismi lõplikuks võiduks".

Vabas maailmas on avalik arvamine üldiselt seisukohal, et Hanoi on mingiks rahvuslikuks vabastajaks, kusjuures unustatakse ära, et tegemist on siiski ainult satelliitmaaga. Teame Euroopast, mis on juhtunud satelliit- ja anastatud maades. Selle teadmise taga on ka ameeriklaste seisukoht, et Lõuna-Vietnam peab jääma iseseisvaks ja pääsema otsesest Hanoi diktatuurirezhiimist. Rahu on näiline. Vietnami rahvas teab seda kõige paremini.

KLA

ABI

Keset Rootsi kiireid deklaratsioone suurest abist ja natsionaalsest korjandusest Põhja-Vietnami ülesehitamisel, juhtus katastroof Põhjalas endas. Vulkaan Helgafell hakkas tegutsema ja hävitas võimalused tema kallakul asuvas linnas elamiseks — see mattub nagu kunagi Pompei, tuhamassidesse.

Islandi kahjud lähenevad miljardile kroonile, linna elanikkond on jäänud koduta omal kodumaal ja valitsus arvestab, et kahjude taastamine maksab riigi elaniku kohta keskmiselt 3500 krooni. Järelikult oli kohe ülimalt selge, et islandlased vajavad kiiret abi ja sugulasrahvad Norras ja Taanis olid kiired oma abist teatama. Rootsi võttis oma Vietnami-kohustuste taustal mõni päev mõtlemisaega, enne kui nõudmised abistamisaktsiooniks valjemalt kostma hakkasid. Need tulid väljaspoolt valitsust, kes aga nüüd sunnitud on Põhjala perekonna liikme abistamise päevakorda võtma.

Juba ongi kõneldud valmismajade saatmisest. Paistab aga, et Island vajab esmajoones krediite, sest Vestmanna-saarte kalastuse ärajäämisega kannatab pisiriigi majandus ja selle läbi ka elanikud väljaspool katastroofipiirkonda, üsnagi tõsiselt. Siin on Põhjala abi normaalne objekt.

Vietnamis peavad abistama eeskätt need suurriigid, kes üht või teist poolt on aidanud hävitada: N. Liit ja USA.

VÄLISKOMMENTAAR

TUNNUSTUS AGRESSIOONILE

Nõukogude massmeediumid olid esialgu üsna tagasihoidlikud sündmuse kommenteerimisel Vietnamis. Alles kui relvarahu seal hakkas ilmet võtma, puhkes kõigis neis avalik võidulaul. Sissejuhatuseks sai Kremli ametlik õnnesoov Põhja-Vietnamile ja Lõuna-Vietnami nn. Ajutisele revolutsioonilisele valitsusele PRR.

Sellele järgnes vene kommunistliku parteilehe Pravda pikem juhtkiri, milles meenutati N. Liidu ning idabloki kõike materiaalset ja poliitilist abi nii Põhja-Vietnamile kui PRR-ile. Samas rõhutati ühtlasi hoolikalt, mida see abi on tähendanud sõja lõpetamisele.

Pravda läkituses üteldakse edasi, et relvarahu märkivat algust sündmuste viimasele järgule Vietnamis, mis toovat "lõpliku ja õiglase lahenduse Vietnami küsimuses, maa rahuliku taasühendamise vastavalt rahva ootustele ja ilma vahelesegamiseta väljast". Vietnami ühendamine, muidugi kommunistliku nimimärgi all, oleks pidanud toimuma juba aastal 1954, kuid leidis vastuseisu Ühendriikide poolt.

Nüüd, ligemale üheksateistkümmet aastat hiljem, tulevat ühendamine toime, kinnitab Pravda. Teiseks kuulutab Moskva häälekandja, et järgnevalt saavat Vietnam N. Liidu poolt juhitava sotsialistliku ühiskonna liikmeks. Pravda lähtub tõekspidamisest, et Põhja-Vietnam ja PRR on nii tohutult sõltuvad välisabist väga mitmelt poolt, et tulevasele Vietnamile peab aegsasti kindlustama õiget kohta Moskva hõlma all.

Et Vietnam peab kuuluma Moskva holma alla, see on Pravda arvates päevselge. Vietnamlaste heitluses on sotsialistlik blokk andnud niisugust abi, mis "moodustas võitmatu tõkke kallaletungi teele". Sellest pidavat vietnamlastele ütlematagi selguma, kellele nende poolehoid kuulub. Et viimaseidki kahtlusi jahutada, loetleb Pravda kõike seda materiaalset abi, mida Hanoile on antud sest saadik kui algasid pommitusrünnakud Põhja-Vietnami vastu.

Siis saadeti N. Liidust ja Ida-Euroopa maadest väga kiiresti õhukaitse seadmeid ja rakette, lennukeid, samuti kui spetsialiste õpetajatena-moodsate relvade käsitsemises. Ühtaegu sellega käis vietnamlaste väljaõpetamine N. Liidus, ütleb Pravda. Kogu sõja kestel on vietnami armee ja rahvas kõike vajalikku, et kallaletungi tagasi lüüa.

"Oma prestiižhi kaalu kaudu andis Nõukogude Liit koos teiste sotsialistlikkude maadega alati otsustavat tuge Põhja-Vietnami valitsuse ja PRR-i poliitilistele ja diplomaatilistele väljamängudele nende realistlikkude ning konstruktiivsete eesmärkide kohaselt", kirjutab Pravda oma pika artikli lõpus.

Moskva parteileht läheb vaikides mööda kõigest sellest, kuidas oli lugu Puna-Hiina ulatusliku abiandmisega Põhja-Vietnamile ja PRR-ile Lõuna-Vietnamis. Selle asemel rõhutab Pravda vastavalt rohkem N. Liidu osa tähtsust Vietnami sõjas, kuigi leht niiviisi tõstab esile, kes oli kommunistliku agressiooni peamiseks varustajaks Vietnamis.

Nõnda leiab kinnitust tõsiasi, et Kremli võimurid on kinni pidanud Stalini nn. meistriplaanist, mis töötati välja 1949 pärast Berliini-blokaadi nurjumist ja nägi ette Ühendriikide kiskumist kurnavatesse sõdadesse kommunistliku võimuala perifeerias. Järgnevalt puhkenud Korea sõda ei kandnud küll soovitud vilja, kuid-sõda Vietnamis vastas rohkem vana meistriplaani eesmärkidele.

Moskva heameel saavutuste puhul Vietnamis on seda tähelepanuväärsem, et siin on taas tegemist ühe poolitatud maa teooria erineva lahendusega. Asjalikuks näiteks selles mõttes on Saksamaa küsimus, kus N. Liit propageeris kahe saksa riigi loomist, kuigi see tähendas ühe rahvuse poolitamist. Vietnamis seevastu taotleb N. Liit maa ühendamist väitega, et tegemist on ühe ja sama rahvaga.

Mööduandvaks Moskva erinevates seisukohtades on nähtavasti asjaolu, kuivõrd on tegelikult võimalik ühe maa vabale poolele kommunistlikku rezhiimi peale suruda. Saksa ja Korea küsimuses on jõudnud vahekord olnud niisugune, et kommunistlikul agressioonil puudusid väljavaated edule. Olukord Vietnamis töötab kuijuneda teistsuguseks, kuna USA on nõustunud, et Lõuna-Vietnamis eksisteerib seadusliku valitsuse kõrval ka nn. Ajutine revolutsiooniline valitsus kui väidetava rahvusliku vabadusvõitluse FNL-i esindaja.

Moskva arvates peaks see tähendama, et varem või hiljem kannab kommunistlik agressioon Lõuna-Vietnamis oma vilja.

A.K.

Kohalik elu

ALINGSÅS

EV aastapäev

Alingsåsi Eesti Selts korraldab laupäeval, 17. veebr. kl. 17 Folkets Hus A-saalis Eesti Vabariigi aastapäeva aktuse. Kavas päevakohaseid ettekandeid kohalikelt tegelasilt. Koosviibimine kohvilauaas.

Enne katuse algust toimub samas Alingsåsi Eesti Seltsi korraline aastapeakoosolek. Päevakord tehakse teatavaks koosoleku algul. AES juhatus loodab ürituscle rohkearvulist seltsi liikmete arvu. Teretulemast.

ESKILSTUNA

Küünlakuu ball

Eskilstuna eesti noored kutsuvad kõiki lõbusaid eesti noori oma Küünlakuu Ballile, mis toimub laupäeval, 17. veebr. kl. 20 Kriebsensg. 13. Pääsme hind 10:-, mille eest saab ka võileibu koos joogiga. Sobiv rietus on: tütarlastele pikk kleit, poistele ülikond. Ballikülalisi palutakse registreerida: Alar Lange 016:11 22 04, Milvi Link 016/11 05 18 ja Virve Reinart 016/35 60 37.

Kohtume lõbusal ballil Eskiltunas! Kõik teretulemast!

GÖTEBORG

Kirjanduslik juubeliüritus

Käesoleva nädala pühapäeval, 11. veebruaril toimub Göteborgis kirjanduslik üritus, mis leiab aset keskpäevalgusega kell 12,30) Dr. Fries Torg'il (Södra Guldheden) asuvas vabaõhu-lokaalis FORUM.

Mainitud üritus korraldatakse seoses poetess Marie Underi (90) ja kirjanik Karl Ristikivi (60) juubelsünnipäevadega. Juubilaride loomingust annab ülevaate kirjanik ja kirjandusteadlane Arvo Mägi, kuna loomingunäiteid esitavad Lidia Saarman (luule), autor Karl Ristikivi, Helju Broberg ja Rosalinda Allese (proosa). Muusikaliselt on kaastegev Göteborgi Eesti Naiskoor Harry Truusi juhatusel. Avasõna ütleb Arvi Moor, lühiproloogi Algkooli I kl. õpilane Maria Rohtla ja lõppsõna Evald Soomägi.

Pääsmehind 6 kr., pensionäridele ja õppivale noorsoole 3 kr. G.E. Algkooli õpilastele on sissepääs tasuta.

GÖTEBORG

E.V. aastapäeva aktus

Eesti Vabariigi 55. aastapäeva tähistava aktuse korraldavad Göteborgi eesti organisatsioonid ühiselt pühapäeval, 25. veebruaril algusega kell 14 Burgårdeni gümnaasiumi aulas, Skånegatan 20.

Aktuseköne peab red. Andres Küng, kuna avasõna ütleb eesti üliõpilaskonna esindajana Tõnu Riomar. Tervitussõnavõttudega esinevad rootsi demokraatlike parteide esindajad ja tõenäolikult ka läti, ungari j.t. kohalike rahvusgruppide esindajad.

Muusikalises osas on kaastegevad Göteborgi Eesti Algkooli õpilaskoor ja Göteborgi Eesti Meeskoor Eero Tarjuse juhatusel. Lippude sissetoomise ja valve eest hoolitsevad skautlipkondade noored. Tallinna Lipkonna esindaja ütleb lõppsõna.

Aktuse korraldavad koostöös E. Rahvusfond Göteborgi osakond, REE Göteborgi üldkogu, Eesti üliõpilaskond, Göteborgi Eesti Selts ja Põhjalatütred/Kalevipoeg Lipkonna Sõprusring.

STOCKHOLM

Käsitöökursus

Esinduse Naisring korraldab rahvariiete ja selle juurde kuuluvate tikandite kursuse Esinduse ruumes, Sandhamnsgatan 1. Huvitatuil palutakse ülesanda pr. Meeri Mambergile, tel. 67 70 32.

STOCKHOLM

Cocktail-party

Esinduse Naisring korraldab E. Vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril umbes kell 15 (peale jumalateenistust kirikus) cocktail-party Esinduse ruumes, Sandhamnsgatan 1. Naisring ütleb kõigile teretulemast!

UPPSALA

Ettekande-koosolek

Pühapäeval, 11. veebr. toimub Uppsala Eesti Kodu ruumes algusega kl. 15.30 (pärast gaidi- ja skaudisõprade seltsi peakoosolekut) ettekande värviliste valgusplitidega Valter Kotsarilt teemal "Madeira ja Tenerifa geograafiliselt, ajalooliselt ja strateegiliselt". Uppsala Eesti Seltsi juhatus ütleb kõigile teretulemast.

HUUMOR

Küsimusi ja vastuseid Jerevani raadiost

Küsimus: Mida öieti tähendab lühendus TASS?

Vastus: Töe Avaldamine Saadab Siberisse.

*

Küsimuse: Miks on Nõukogude Venes tõstespoort hästi arenenud?

Vastus: Kuna nõukogude inimene peab "tõstma", et elada.

*

Küsimus: Kavatsen veeta suvepuhkuse Rootsis ja jatukene ka rootsi tütarlastega tantsida. Missugune tants on seal praegu moes?

Vastus: Kasatshokk...

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 158:-
Termin (4 kuud) ..... kr. 57:-
Kuu ..... kr. 16:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1973

Konterbant-näitus

Salaviin vulksus reisilaeva "Kalevipoeg" igas õõnsuses

Salakaubavedu on rahvasuus alati olnud meeldivaks kõneaineks. Kirjeldused sellest, kuidas tolliametnikke kõiksuguste vempudega alt veeti, on tihti väga põnevad ja humoorikad. Kuidas aegade jooksul Rootsi on konterbanti sisse toodud ja missugust osa seejuures eesti rannarahvas sajandi alguses mängis, kirjeldab äsjaavatud näitus Mereajaloo muuseumis Stockholmis. Näitus on avatud kevadeni, aprilli lõpuni.

Rootsi salakaubaveo ajalugu on üsna ulatusrikas. Niikaua kui on olnud võimalust konterbandiga raha teenida, on inimesed väiksemas või suuremas skaalas riigivõimusid petnud.

Seitsmeteistkümnendal sajandil polnud näiteks tähtis see, mida riiki sisse toodi, küll aga osutati rohkem tähelepanu kaubale, mida välja veeti. Tollivõimude huvi esikohal olid tollal näiteks toiduained. Kui kehtestus keeld nn. luksuskaupade müügile 18-ndal sajandil, mis eriti rangelt tabas välismaiseid kaupu, algas Rootsis tegelik salakaubandus meie mõistes.

Rikkast vabasadamast Tallinnast veeti salaja Rootsi tubakat, kulda, hõbedat ja siidi. Tubakas ja tekstiilkaubad olid sel sajandil kõige tähtsamad salakaubad. Rootsi riik kuulutas 1745 välja isegi erilise tasu, tubat kuldtaalerit, isikule kes võis anda andmeid kaupmeeste kohta, kes valmistasid võltsitud kontrolltempleid ja seega müüsid konterbant-tekstiilkaupa "legaalselt".

Pidevalt suurenev alkholi kasutamine 19-ndal sajandil mõjutas igasuguste karskusseltside tekkimist. Ligemale üks miljon rootslast kuulusid taolistesse seltsidesse 1910. Esimese Maailmasõja ajal kehtestati niinimetatud Bratti-süsteem, mis lihtsalt tähendas seda, et viinamüüki teostati kontrolli all normisüsteemis.

1922 korraldati muuseas rahvahääletus, kusjuures taheti kehtestada totaalne alkoholikeeld. Keeluettepanek kukutati üsna väikese häälte ülekaaluga. Neil aastatel oli aga täielik keeld kehtestatud USA-s, Norras, Islandil ja Soomes. Normisüsteemiga aga kaasus üldine "metsakohina" produktsioon, peale selle ka pidevalt kasvav salakaubavedu Baltikumist.

Konterbandina veeti tavaliselt 96-kraadilist piiritust, mis oli toodetud kas Eestis või Saksamaal. Salakaubaveo juures kasutati mitmesuguseid meetodeid. Kõige tavalisem moodus oli, et depoolaev ootas ostjaid väljaspool territoriaalpiiri. Säält toimetati piiritus väiksemate kiirpaatidega maale.

Mõnikord hoiti konterbant-piiritust laos mõne kaluri juures skäärides, kust kaup sobival ajal ära toodi ja turustati. Salaviina toimetati maale kõige leidlikkusega. Kasutati tolliametnike ,mida varem kasutasid vaid kommunistlikud maad. Mõiste peab alla kriipsutama kultuuritegelaste lähedust proletaaridele, kuigi kultuuritööd on raske võrrelda füüsilise tegevusega, mis on alati märgistanud mõistet tööline.

Kuna kultuuritegevus on n.ü. mansetitöö, siis muidugi oleks lähem kultuuriamteniku nimetus, kuid kuna ametnikku on traditsiooniliselt seotud väikekodanlusega ja kapitalistikuulekusega, siis vähemalt praegu ei taha ükski poliitiliselt mõtlev kultuuriinimene olla ametnik. Kuigi vähemalt siin Rootsis kultuuritöölised kuidagiviisi ei saa näljapalka, vähemalt mitte siis kui nad on riigi- ja omavalitsuse ülesannetes.

Seega nimetus rohkem kriipsutab alla vaimset solidaarsust, mida näit. Sara Lidman j.t. kommunistlikud kirjanikud avaldasid agitatsiooniga riigi kaevandusettevõttes LKAB-s toimunud "metsiku" streigi ajal.

● **KULTUURITÖÖLISTEKS** tahavad nüüd ennast ka vormiliselt teha üks osa saksa kirjanikest. Nimelt otsustas Saksa Kirjanikeliit äsjasel Hamburgi-konverentsil, kuhu kogunes umbes 3000 saksa kirjanikku kõigist 8000-st, astuda Saksa ametiühingute keskliidu liikmeks trüki- ja paberitööliste sektsioonis.

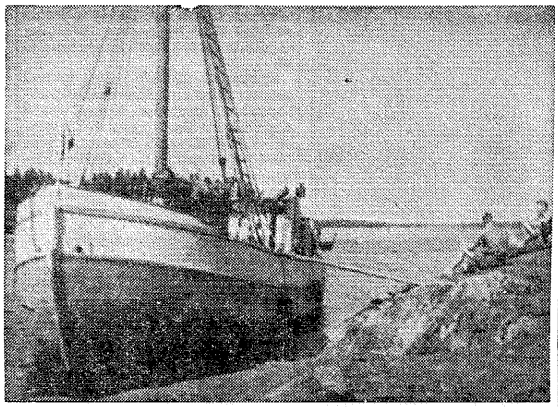
Suurem osa kirjanikke ei pooldanud "tööliseks hakkamist" ja ei tulnud kongressile, kus enamuse moodustasid n.n. uue vaimu esindajad. Sellegipoolest kujunes kongress üsnagi kaootiliseks, kuna halva ettevalmistuse tõttu hääletajad sageli ei teadnud, mida nad hääletavad, samuti toimus korduvaid valimistulemuste valestiregistreerimisi.

Et asi oli hästi korraldatud ametiühingute poolel, näitas asjaolu, et Trükki- ja Paberitööliste ametiühingu esimees Leonhard Mahlein jagas ajakirjanikele oma tervituskõne kirjanikele vastuvõtmise puhul juba 30 tundi enne otsuse tegemist! Mahleini rezhiimi all on varem juba 3.500-line "ajakirjandustööliste" grupp, milline ei taha olla Ajakirjanikeliidu 145.000 tavalise ajakirjaniku hulgas.

Seega on esialgul unelm "kirjutamistöölistest" ja "pressitöölistest" võrdlemisi kaugel teostumisest. Kirjanike ja ajakirjanike enamus ei ole veel lahti saanud n.n. kodanlikest eelarvamistest.

● **ASJAD TÖÖLISTE JA AMETNIKE** vahel kipuvad vähemalt trükitöösustes hoopis sassi minema. Kuna viimasel ajal kogu maailmas äkki vana Gutenbergi trükikunst maha jäetakse ja see asendud tinavaba fotolao, ofseti ja uute muude menetlustega, mis trükikojad muudab tavalisteks mugavateks kontoriteks ja trükitöölised tõelisteks "mansetimeesteks", siis peab ka siin küsima, kas tuleviku trükitööline on veel tööline selle sõna tavalises mõistes, või siis koguni midagi nii peent kui kultuuritöölinе, sest eks teosta nad ju vahendust kirjutamistööliste produktsiooni kättesaadavaks tegemisel.

KJ

Konterbandistide laev või mitte? Rootsi toll kontrollib tänapäeval tihti ka skäärisaarte juurde ankurdunud vabaajapaate. Otsitakse peamiselt uimasteid.

peltpõhjadega anumaid, või keha järgi vormitud plekkpudeleid.

Mõnikord maskeeriti piirituseanumad dekiplankudeks, küttepuudeks või koguni leivapätsideks. Kõige leidlikumad kasutasid raudsaani, millele kinnitati kuni viis tuhat liitrit puhast piiritust plekkmahutites. Saan ise liikus veel all, kusjuures seda pukseeris maale pealtnäha täiesti süütu mootorpaat.

Konterbant-piiritus oli hea äri. Merelt osteti tollivabalt kümme liitrit piiritust kaheksa krooni eest. Linnades müüdi seda viinaks lahjendatult 300 krooni eest. Konterbandistidel olid tavaliselt palju kiiremad paadid kui tollil ja seepärast esines sissekukkumisi üsna harva.

Tollipurjekad ja sõudepaadid ei suutnud kuidagi jälitada salakaubavedajate kiirpaate, mis mõnikord omasid kaht mootorit. Tugevajõuline lennukimootor nägi ette maksimaalselt kiirust vabades vetes, kuna nõrgema mootoriga liiguti saarte vahel.

Konterbandistide perre kuulus inimesi mitmesugustest kategooriatest. Kalurid, direktorid, seiklejad ja kurjategijad — kõik kasutasid võimalust kergelt raha teenida. Tolleaegne ajakirjandus kirjeldas meeleldi konterbandistide seiklusi ja tolliametnike asjatuid katseid neid kinni nabida.

Leheveergudel olid eriti populaarsed Ernst Bremer ja Algoth Niska, kes esinesid lausa hulljulgelt, tegid tollile kõikvõimalike tempe ja naeruvääristasid tolliametnikke.

Alguses oli rahvas üldiselt viinavedajate poolt, ent 1931 leidis aset vahejuhtun, mis opiniooni kiirelt pööras. Stockholmi saabus kaubalaev, mille meeskond oli Antwerpenist kaasa toonud konterbant-piiritust. Seda müüdi tuttavatele kuni avastati, et tegemist oli puupiiritusega. Üheksa inimest suri mürgistusse, kuna mitmed kaotasid alatiseks nägemise.

Nimetatud juhtum ja Teise maailmasõja algus tegid salaviina epohhile lõpu. Teatud määral aitasid kaasa ka riigivõimude rangemad korraldused. Tollile muretseti kiiremaid paate ja Eestist osteti suurel hulgal eksportpiiritust, et seega salakaubitsejate allikat kuivaks lasta.

Tänapäeva salakaubitsemine viinaga ei toimu eriti suures skaalas. Suurimaks probleemiks on aga narkootilised ained. Kuigi karistused on ranged, rahvusvaheline suhtumine uimastitesse ühtlustatud ja tolli ressurssid endisest palju paremad, on konterbandiste raske avastada. Vastava ala spetsialiste ei suuda sajaprotsendiliselt kinni püüda ei moodsaim tehnika, narkootikakoerad ega eriliselt väljakoolitatud tolliametnikud.

Mereajaloo muuseumis töötavad ka mõned eestlased. Fil.lic. Tanel Papp on osaliselt näituse korraldamisel kaasa aidanud, olles seejuures eriti uurinud eestlaste osatähtsust salakaubaveol Rootsi.

Seda ala tunneb ka endine kapten Voldemar Konga, kes töötab muuseumis konservaatorina. Küsimusele, kes eestlastest olid kõige tuntumad konterbandistid, vastatakse kavala muigega:

— Seda nüüd vaevalt keegi kindlasti teab. Ega eestlased eriti palju piiritust Rootsi ei vedanudki. Salaviina alused käisid rohkem Soome vahet. Rahvasuus esineb selle kohta nii anekdoote kui ka nimelisi isikuid.

Paar episoodi aga jutustati. Näiteks oli kord eesti toll rikka kaupmehe purjejahi kinni püüdnud. Laevast leiti vaid vähesel hulgal salaviina. Kui aga jaht hiljem oksjonile läks, pakuti selle eest väga suuri summasid. Selgus, et purjejahi kiil oli täidetud salapiiritusega. Nii võis ju öelda, et isegi eesti piirivalve oli salaviina müünud...

Reisilaev Kalevipoeg kurseeris Tallinna ja Stockholmi vahel. Laeval oli rootslaste hulgas teatud kuulsus, ning seda nimeati tihti "Kalle på väg". Meeskond nimelt täiendas oma madalat palka salaviina müügiga.

Kus iganes leidus õõnsaid kohti, olid need viinaga täidetud. Kroonlühtrid, petrooleumilambid, värskevee paagid jne. Ei teata õieti täpselt, kas laeva meeskond kõrvalsissetulekuid kunagi täielikult avastati.

Huvitav näitus on meelitanud kohale rohkesti publikut. Nädalalõppudel on toll tutvustanud narkootikakoerte fantastilist osavust. Edaspidi on näituse teemale kavas juurde lisada ka teisi tegevuspunkte. Näitus kestab aprilli lõpuni.

TARMO SEPP

● **Thunder Bay linna lähedal oma talus tähistas 80-a. sünnipäeva Juho Jeets. Ta kasvatab oma farmis maasikaid. Kodumaal oli ta isesõisvuse ajal Tallinna linnavalitsuse ja Harju maavalitsuse teenistuses. Bolshevike ajal ta vangistati, kuid pääses vangidelaevalt "Jan Teär" viimasel hetkel venelaste põgenemisel. Kanadasse tuli ta Belgia kaudu.**

REFLEKSID

P. Linzbach suri Eestis

Tallinnas suri 27. jaanuaril tuntud teatridekoraator kunstnik Peeter Linzbach, kes peale teatrite lavakujunduste on tegelenud ka filmitaustade kujundajana.

Linzbach sündis 16. augustil 1902 Peterburis ja lõpetas seal a. 1921 Kunstiakadeemia maalijana. Opteerus kodumaale, kust ta a. 1924 läks Pariisi end täiendama, töötades ka teatrites ja filmistuudiotes. 1939 tuli ta tagasi Eestisse, kus ta töötas Tallinnas Töölisteatris ja Draamateatris. Nõukogude teise okupatsiooni ajal töötas Linzbach Tallinna filmistuudios, kus ta kujundas miljööd 14-le mängufilmile.

Esinduse istungid

Rootsi Eestlaste Esinduse korraline istungjärk toimub laupäeval, 10. ja pühapäeval, 11. märtsil Medborgarskola ruumides Stockholmis. Ühenduses istungjärguga toimub ka tänavuse Esinduse kultuuriauhinna üleandmise aktus — tänavune laureaat on zhurii otsuse kohaselt Marie Under.

Esinduse büroo

Raske majandusliku olukorra tõttu lõpetas Esinduse juhatus 1. dets. 1972 töölepingu vahekorra büroojuhatajaga, Leping, mille oli sõlminud esimene Esinduse juhatus 1956.a. siigisel, lõpetati peaaegu täpselt 17. aastapäeval!

Uue kokkuleppe kohaselt täidab Ahti Pae palgata bürocjuhataja kohuseid. Esinduse büroos on ta iga päev kella 16. alates. Büroo on nagu varem lahti igal tööpäeval kl. 9-16 ja töötab pr. Meeri Mambergi hoolitsusel.

● **Ülemkohus otsustas, et kadetid armee akadeemias West Pointis, lennuväe akadeemias Colorado Springis, mereväe akadeemias Annapolises ja rannakaitse akadeemias New Londonis ei ole kohustatud osa võtma sõjakoolides ametlikult poolt korraldatavatest jumalateenistustest.**

● **Austraaliast Sydneyst viibib Rootsi külastusel pr. Silvia Kalamäe.**

EESTI MAJA WALLING. 34-1

Tel. 114777 (majavanem) 218134 (perenaine)

● **EESTI KULTUURIKOONDIS** vahetas Eesti Majas oma asukohta, asudes vahepeal Stockholmi Eesti Koguduse kasutada olnud tubadesse näituseruumi kõrval, kuhu nr. 32 koridorist on ka otse sissekäik. Kultuurikoondise kasutuses on seega kaks tuba. Telefon on endine.

● **UUS KOOSOLEKURUUM**, mida välja üüritakse samadel põhimõtetel kui teisigi seltskondlikke ruume, on loodud endisesse Kultuurikoondise ruumi Majavanema kontori kõrval. Sellega on üüriruumide hulk suurenenud.

● **SISSEKÄIK** nr. 32 trepikojas käib praegu remont, mis valmib veebruari keskpaigu. Sellega muutub ka see trepikoda nägusaks, nagu seda juba on nr. 34 trepikoda. Hilinemine tööde algusega oli seotud ehitustöödega uue lasteaia ruumides — materjali transpordid toimusid just selle trepikoja kaudu. Kuna lasteaed on nüüd valmis, siis läksid otsekohe käiku trepikoja-tööd.

Teadsite

et Postbanken on valuutapank, millel on sidemed tuntud pankadega mitmetes maades.

et Teil Postbankeni kaudu on võimalik maksta piiramatuid summasid vastuvõtjatele üle maailma.

et rahvusvahelisel postzhiirosüsteemil on eriti madalad tariifid.

et zhireerimised Põhjalas on tasuta. Teistesse maadesse maksab see kõigest 70 ööri.

Helistage mõnele meie pangakonsulentidest, kes väljastab Teile broshüüri "Internationella betalningar". Stockholm 08/781 30 00, Boden 0921/500 10, Gävle 026/18 02 00, Göteborg 031/80 07 40, Linköping 013/10 24 80, Malmö 040/14 90 00, Sundsvall 060/15 77 50.

Postbanken

"Limusiin pole veel eluõnn" Kohtamisi San Franciscos

SAN FRANCISCO (EPL) — Ligi 200 aastat sõitsid hispaania, portugali ja inglise meremehed-maadevallutajad kaugele maa sisse tulatuvast San Francisco lahest mööda, ilma et oleksid leidnud kitsa sissepääsu, n.n. "Kuldse värava", legendaarsesse kadunud sadamasse, mis tänapäeval ongi kahekümnele mäenõlvakule ehitatud San Francisco linn. Koos oma paljude ees- ja aedlinnadega tõuseb elanikkonna koguarv siin praegu 2,5 miljonile. Ainuüksi hiinlasi on siin ligi 80.000. Nemad moodustavad koos jaapanlastega suurima kaug-ida minoriteedi väljaspool Aasiat. Nende tavad ja kombed ning eriti toidud on siin hästi läbi löönud ja hiina restorane "Chinatownis" on musttuhat.

Nii saan minag' oma teisel külaskäigul San Franciscosse, õigemini küll San Carlose aedlinna, perekond Arno Benderi juures ehtsat hiina õhtusööki maitsta. "San Carlos" oli muide esimene laev, mis 5. augustil 1775 San Francisco lahte sisse purjetas. Selle hispaanlastest meeskond avastasid ka Alcatrazi (pelikaanide) saare, kus hiljem aastaid asus kurikuulus ameerika vangla.

San Carlosse aedlinn on üks neid "üksteise kukil" asuvaid linnakesi San Francisco lahe läänekaldal.

Siin omavad Benderid koos pereema Heljo vanematega ilusa kahekordse villa. Ilusate majade traditsioon näib Benderite suguvõsas põlvest-põlve minevat — Arno Bender on kirikuõpetaja poeg Elvast, kelle vanemate maja oma terassides aia ja forelli tiikidega oli üks ilusamaid me kaunis suvituslinnas. Californias on Arno tugevasti kaasa löönud eesti elu korraldamisel.

Ta oli E. Rahvuskomitee Ühendriikides Esinduskogu liige a. 1957-1959 ja Eesti organisatsioonide Liit Läänerannikul esimees, kes korraldas ka 4. Lääneranniku-päevad. Abikaasa Heljo on lõpetanud ülikooli sotsiaalalal ja töötanud pikemat aega sotsiaalkuraatorina. Perekonnal on 12-aastane poeg Aldo, tubli hundu ja suur margikoguja. Villa ülemisel korral elavad ka Heljo Benderi vanemad, tragid pensionärid Leemanid.

Vanahärra Hans Leeman, kes on perekonna autojuht, oli viimne vabariigiaegne linnapea Paides. Ta on praegu 71-aastane ja pidi kolme aasta eest tervislikel põhjustel oma endisest elukohast New Yorgi lähedalt Californiasse kolima. Ta oli kauemat aega ka energiline New Yorgi Eesti Meeskoori esimees. Abikaasa töötas New Yorgis Welden teatri dekoratsioonide õmblusateljees ja tal oli allakirjutanule nii mõndagi huvitavat oma tööst jutustada.

Kuidas näiteks erakorralise tellimise peale ömmeldi ühele miljonäri tütrele seltskondliku debüüdi aiapeo puhuks telk, mis mahutas 350 külalist ja rootsi rahvas maksis 350.000 krooni. Californias tunnevad Leemanid endid hästi, ameerika pensionäridena elavad nad mõnusasti ja "raha sa isegi kõrvale panna pikemateks reisideks, kui vaid tervis oleks tugevam".

Meie hiina õhtusöök toodi väikestes kausikestes lähedalasuvast "Dragon Gate" ("Lohemao värava") restoarnist. Põhitoiduks oli muidugi riis, mida me aga pulkadega ei söönud. Oli mitut sorti kastmeid vähilistest, tigudest ja jumal teab veel misugustest limukatest. Ookean on ju rikas merelcomakeste poolest ja hiinlased oskavad kõike väga maitsekalt segada ja vürtsitada.

Lisaks saame põnevat "aedvilja" — bambuse noored kasvud. Iga portsjoni juurde kuulub ka väike n.n. "fortunacookie" ("saatuse-küpsis"), mis sisaldab väikese pabeririba tuleviku ennustusega. Sellel hiina pagarisaadusel olla eriti hea minek.

Benderite juures tutvun ka proua Pauline Kaldrega, kes koos abikaasaga siia tuli Toronto lähedalt Hamiltonist kümme aastat tagasi, kus elu juba kenasti oli sisse seatud. Praegu töötab blond särtsukas keskealine daam ühes spordiriiete laos võttes vastu tellimisi. Mees on ühes mööblifirmas inspektoriks.

"Siin on meil majanduslikult ju hea, näete, auto istmiku all, aga teil Euroopas on vaimu ikka rohkem," ütleb pr. Kaldre ja hoiatab Euroopa eestlasi ülepeakaela ümberasumise eest uuele kontinendile.

Oma autos sõidab ta iga päev 22 kilomeetrit edasi-tagasi kodu ja töö vahet ja see pole siin veel mingi kaugus.

Palo Altos, umbes 20 minuti sõidutee kaugusel kohatn oma üllatuseks kunstnik Rutt Tulvingut, kes siin elab ajutiselt, kuna tema abikaasa, tuntud psühholoogia professor Endel Tulving lähedalasuva Stanfordi ülikooli juures teeb teaduslikku tööd. Nimelt töötab seal Rockefelleri ja Fordi rahadega loodud teaduste keskus, n.n. "Center of Advanced Human Learning", kuhu tuntud teadlasi kogu maailmast kutsutakse külalistena pikemaks ajaks tegema teaduslikku tööd omal erialal.

Tulvingud on omale üürinud ühe kohaliku kunstniku ilusa aiaga ateljee-villa. Rutt teeb Stanfordi ülikooli kunstiosakonnas uut litograafiat. Tal valmis äsja serigraafia-tehnikas sinine seeria, mida võiks nimetada "Mees naise pilgu läbi". Kunstnik ise selgitab oma uut loomingut nõnda: "Muidu on alati ikka mehed, kes naisi vaatavad erootilisest aspektist, mina tegin siis vastupidi — nüüd vaatab naine... Ameeriklaste seas, kes seda kogu on näinud, oli huvi ja vastukaja elav."

Sõidame ka ülikooli suurt maaala vaatama. See õppeasutus pärineb aastast 1885 ja selle rajajaks oli omaaegne raudtee-miljonär senaator Leland Stanford, kelle ainus poeg suri just enne ülikooli sisseastumist. Perekonnast on ühe hoone sammaskäigus ilus grupikuju, kusjuures Mrs. Stanfordi kaelas ei puudu ka tema kuulsad e hted. Suursuguse välimusega naise juveelikogu oli suurim väljaspool kuningakodasid.

Rutt Tulvingu juurde tuleb pärastlõuna kohvile võluv Juta Adamson-Saarne, lähedane naaber ja endine tuntud "Vanemuise" tantsitar, kes ka Geislingen Eesti Teatris lõikas laorbereid.

Pärast USA-sse asumist on tal olnud mitmeid esinemisi ooperite koosseisus ja ööklubides karaktertantsijana. Miamis elades tantsis ta televisioonis hispaania tantse ja pidas loengud idamaa tantsukunsti üle.

"Vigastasin aga oma selja ja pidin tahes-tahtmata uuele alale minema. Õppisin elektronarvuti programmeerijaks ja töötan nüüd NASA juures kosmoselendude administratsioonis. Proua Saarne ülesandeks on arvutile "selle oma keeles kirjutada, mida see omakorda peab tegema."

Kuigi praegu väga kärbitakse kosmoselendude kavasid Apolloprojekti lõpetamisega ja paljud eriteadlased jäävad tööta töölisteks, ei leia Juta Saarne, et kõik need miljardeid maksma läinud kuulennud on olnud asjata raiskamine.

Tuhanded uued leiutised tulevad varem või hiljem ka tavalisele inimesele kasuks. Võiks vaid nimetada transistor-aparaatide kiiret võidukäiku.

Abikaasa Alfred Saarne, kes Geislingeni laagripäeval ka "teatrit tegi", on aga hoopis maisemal alal: ta on San Franciscos ühe tuntud prantsuse restoraani kõögishefiks ja on oma kulinaarsete spetsialiteetidega võitnud mitmeid auhindu.

Uued asumaad nõuavad sageli meie inimestelt täiesti uutele tööaladele minekut ja vanade sihtide ja unistuste maha matmist. Näib, et eriti hätta pole keegi siin jäänud.

KARIN SAARSEN

Perekond Leeman hiina õhtusööki serveerimas oma San Carlose kodus. All kunstnik Rutt Tulving ja end. tantsijatar Juta Adamson-Saarne esimese ajutises Kalifornia-kodus (autori fotod).

Suur Piibel

mis ilmus ORTO kirjastusel, on kõigile tellijaile välja saadetud, kuid Kanada postistreigi tõttu hilinenud Rootsi jõudmisel. Kirjastus palub kõiki tellijaid, kes veel ei ole Piiblit kätte saanud, lahkesti oodata, sest kõik on teel siia.

Piiblit on veel võimalik tellida pr. Irina Augilt, Farstavägen 87, 8 trp., 123 47 Farsta, pgiro 75 68 48-5. Hind: Orto liikmetele kr. 250:—, teistele kr. 300:—.

Raamatute hind käesoleval aastal on vana, s.o. kr. 22:—.

Balti ajaloo näitus kestab 15. veebruarini

Teatavasti on praegu Rootsi Riigiarhiivis avatud Baltimaade ajaloodokumentide näitus, mis haarab aja vahemikku 1201—1936. Nagu näituse peakorraldaja ja Riigiarhiivi esimene arhivaar Nils Holm ütleb, pole Riigiarhiivi uue hoone avamisest saadik ükski teine näitus saanud seal nii suure tähelepanu ja menu osaliseks kui käesolev Baltimaade ajaloo näitus.

Külastajaid on nii palju, et näituse kataloog, mida Balti Arhiiv trükkis vastavalt tavalisele sedalaadi näituste külastajate arvule, lõppes varsti otsa. Nüüd on kataloog jälle saadaval uues trükis. Avalikkuse erakordse huvi tõttu on näituse lahtioleku aega pikendatud kuni 15. veebruarini.

Möödunud nädalal vaatas näitust suurem rahvusvaheline teadlaste delegatsicon, kusjuures seletusi andis riigiarhivaar Åke Kromnow. Käesoleval nädalal külastab näitust muuseas Stockholmi eesti algkool. Oleks soovitav, et võimalikult paljud kaasmaalased kasutavad erakordset ja kauaks kordumatut võimalust näitusega tutvumiseks.

Gruppidele ja organisatsioonidele, kes soovivad näitust koos külastada, on võimalik korraldada asjatundlikku seletuste andmist. Selleks palutakse segsasti ette teatada Balti Arhiivile telefonil 08/21 27 75. Balti Arhiivi postiaadress on Box 16 042, 103 21 Stockholm 16.

Näitus on avatud järgmistel kellaaegadel: esmaspäeval, teisipäeval ja kkolmapäeval kl 9.00—19.00, neljapäeval ja reedel kl. 9.00—17.00, laupäeval kl. 9.00—12.30 ja 13.30—17.00 (laupäeval niisiis lõunavaheajal suletud). Riigiarhiiv asub Stockholmis Marieberg is, Fyrverkarbacken 13—17, Dagens Nyheter ja Svenska Dagbladeti kõrghoonete vahetus läheduses. Sinna viib buss nr. 62 liinil Östermalmstorg — NOrrmalmstorg — Tegelbacken — Fridhemsplan — Rålambshov. Allmaaraudteega Fridhemsiplani sõites pääseb sealt Rålambshovi ka bussiga nr. 56. Lähim peatus on Rålambshovi koolimaja juures Svenska Dagbladeti vastas.

Saksa väljapääsenu jõuludest Haapsalus

Vera von Sass on Baltische Briefe jõulunumbris Saksamaal vestelnud ühe Venemaa-sakslase aadlidaamiga (suguvõsa on pärit Lääne-Preisist), kes hiljuti pääses Lääne-Saksamaale Eestist, kus ta viimati elanud Haapsalus.

Enne Eestisse sattumist oli perekond, kes Poola aladel venelastele "jalgu jäi", viibinud üheksa pikka aastat küüdituses Siberis, kus tema isa, öde ja kaks venda aastatel 1947/48 surid kõik nälga. Lõpuks võimaldati ülcelanud daami perekonnal siirdumine Siberist Eestisse, kus nad paigutati Haapsalusse. See olnud nagu teine maailm. Eestlased olnud sõbralikud ja aidanud.

Daam saanud töö Haapsalu haiglasse ,kuna vend paigutatud linna lähedale kolhoosi. Olukord olnud Siberiga võrreldes märksa parem ja läänelisem. Küsimusele, kas Haapsalu peeti jõulusid, on daam jutustanud, et kõikides eestlaste majades (pooled elanikud praeguses Haapsalus on venelased) on ka tänapäeval jõulud ja jõulukuused küünaldega: "Keegi ei küsi, kas see teistele meeldib, keegi ei ütle selle kohta midagi'2.

Külaline N.-Yorgist

Rootsis viibis külastusreisil endine Lenderi gümnassiumi õpetaja Marta Lannus, kes Stockholmis Eesti Majas kohtas endiste lenderiõpilastega.

Marta Lannus külastas ka haiglas viibivat end. Lenderi eragümnaasiumi juhatajat ja asutajat Elfriede Lenderit.

Laienev selgitus

LONDON (EPL) — Londonis toimus 1. veebruaril balti rahvusgruppide esindajate nõupidamine, milles Väino Pärtel, Inglismaa Eestlaste Ühingu esimees, naabritele tutvustas Balti Koostöökomisjon Rootsis märgukirja inglise parlamendiliikmetele saatmiseks.

Kõne all on Balti Koostöökomisjoni selgitusaktsiooni laiendamine, mis toimunud viimaste nädalate kestel. Seoses Helsingis 26. jaanuaril alanud Interparlamentaarse Uniooni kongressiga, millest osa võttis ligi 200 delegaati erimaade rahvaesinduste delegatsioonidena, pöördus Koostöökomisjon balti rahvusorganisatsioonide ning nimekate kultuurisiksuste poole Balti riikide küsimuse selgitamiseks. Ettepanek, mis lähetati eestlaste kaudu balti naabritele Saksamaal, Itaalias, Hispaanias, Prantsusmaal, Belgias, Hollandis ja Inglismaal on juba resulteerinud Koostöökomisjoni märgukirja tõlkimises saksa, itaalia, hispaania, prantsuse, flaami, hollandi ja inglise keelde ,et neid vastavais mais esitada parlamendiliikmetele, ajakirjandusele jt. instantsidele. Suur osa erikeelset materjali on levitatud ka Helsingis. Kõigis maades peale Saksamaa on vastukaja Balti Koostöökomisjoni algatusele olnud ülimalt positiivne. Selle aktsiooni pearaskust on igas riigis kandnud eesti organisatsioonide juhtivad isikud. Saksamaa on praegu eriolukorras mille tõtt sealsed rahvuskomiteed nii vabalt kui varem enam selgitustööd ei saa teostada. See aga ei tähenda vastavate sammuda ärajätmist, mida Koostöökomisjon saksa poliitikute informeerimiseks kavandanud.

Laiendatud aktsiooni majandamist on kandnud peamiselt Rootsi Eestlaste Esindus.

100 aastat Eesti Punase Risti looja Hans Leesmenti sünnist

Tänavu 1. veebruaril möödus sada aastat Eesti Punase Risti asutaja ja organiseerija dr. Hans Leesment, kogu iseseisvuse kestel Eesti Punase Risti president.

Hans Leesment kuulus meie taludest tulnud vanemasse haritlasgeneratsiooni. Need olid mehed, kes kandsid Vabadussõda ja organiseerisid Eesti Riiki.

Hans Leesment sündis Halliste kihelkonnas, Abja vallas, Lüütre talus 1 veebruaril 1873 v.k. talupidaja Karl Leesmenti ja Ann, neiuna Kiin, pojana, tema noorusemaaks ja üleskasvamise koduks sai aga üks suuremaid Eesti talusid, Saarde kihelkonnas, Jäärja vallas asuv Langsaare talu.

See talu oma suure pere ja avara ümbrusega ei jätnud oma mõju avaldamata tema iseloomu kujunemisele. Algharidusе sai H. Leesment Jäärja — Veelikse vallakoolis, sealt viis tee teda Pärnu kreiskooli ja edasi Pärnu gümnaasiumi, mille viimases klassis oli tema klassikaaslaseks, teiste hulgas, ka Riia Vaimulikust seminarist ületulnud Konstantin Päts.

Lõpetanud Pärnu gümnaasiumi kevadel 1983 astus ta sama aasta sügisel Tartu Ülikooli arstiteaduskonda. Ülikoolis kus oli juba ees tema vanem vend Juhan (Jaan), kuulus H. Leesment Eesti Üliõpilaste Seltsi, olles ka selle esimeheks 1898. a. II semestril. Ülikooli lõpetas H. Leesment sügisel 1899.

Peale lõpetamist töötas ta Pärnus tegeliku arstina 1900—1903 võttis arstina osa Vene — Jaapani sõjast 1904—1905, töötas assistendina Tartu Ülikooli naistekliinikus 1906—1907, sealt peale töötas praktiseeriva eraarstina ja linna tervishoiu arstina Tallinnas 1908—1914, veel tuli tal arstina võtta osa Esimesest maailmasõjast 1914—1917 ja ka Eesti rahvaväes Vabadussõjast 1917—1918. Seega siis oli ta hästi tuttav sõjakoledustega, kolmes sõjas saadud kogemuste põhjal.

Arstina ja humanistina tundis H. Leesment suurt huvi ühiskondlikkude probleemide, eriti aga just sotsiaalse heaolu ja vaeste ning vigaste abistamise vastu. Sellest tingituna rakendus ta ka kohe seltskondliku abistamisorganisatsiooni "Ühistöö" organiseerimisele. Sellest "Ühistööst" jäi erihäruna Eesti punase Risti juurde.

Eesti Punane Rist asutati eraalgatusel Eesti Punase Risti Seltsi näol 24.02.1919. heategeva organisatsioonina mis tegutses riiklikul toetusel, Genfi 1864 konventsiooni alusel, sõjaraskuste kergendamise ja tervishoiu ning hoolekande aladel. Eesti Punase Risti tegevust juhtis 14 liikmeline Peavalitsus. Seltsi esimeheks ja seega ka E. Punase Risti presidendiks valiti Hans Leesment kes ka püsis sellel kohal kuni 1940 saatusliikkude päevadeni.

Eesti Punane Rist astus 25.02.1922 rahvusvahelise Punase Risti SEltside liiga liikmeks ja tunnustati ka peale Eesti Vabariigi liitumist ülalnimetatud Genfi 1864 konventsiooniga, Rahvusvahelise Punase Risti Komitee poolt 11.04.1922.

Nii Ühistöö kui ka Eesti Punane Rist alustasid oma tööd tühjade kättega paljaksrõövitud ja sõdades kannatanud Eestis. Rahva ja seltskonna ohvrite ja kaastöö abil suudeti siiski kiiruga organiseerida mõned haiglad haavatute vastuvõtmiseks. Tegevus ja vajadused kasvasid päevast päeva.

Appi tulid ka teiste riikide Punased Ristid ja eriti aga just USA Punase Risti olulisel abil suudeti selle, väga raske aja nõudeid ja korraldada nii arstiabi, haiglaid ja ka haavatute transporti ja toitlustamist. Korraldati ka sõdurite toitlustamist etappides ja paljudes toitluspunktides.

Vabadussõja lõpuks oli Eesti Punane Rist H. Leesmenti juhtimisel kasvanud juba suureks ja võimsaks organisatsiooniks.

Ka rahuajal jatkus Eesti Punase Risti suurejooneline tegevus sõdurite ja invaliidide ravimisel ja abistamisel. Kõike seda tehtud tööd käesolevas kirjutuses loetleda on võimatu, aitab kui nimetada vaid: Seli tuberkuloosi sanatooriumi haigestunud sõduritele ja invaliididele, mudaravi korraldamist Haapsalus Kindral Laidoneri nimelises sanatooriumis, haiglad, ambulatooriume, preventooriume, laste kodusid, suvekodusid jne. jne. Eriti võiks veel nimetada K. Pätsu nimelist preventooriumi — laste vabaõhu kooli Kosel.

Eestile saatuslikkude päevade saabumisel mil tuli H. Leesmentil olla tunnistajaks oma elutöö, tema poolt suure armastusega ja hoolega ülesehitatud organisatsiooni ülevõtmisel ja lõhkumisel, oli ta juba vana mees ja temast ei jätkunud enam kauaks.

Ta suri 26. augustil 1944 Tallinnas, siis kui lõuna Eesti oli juba vallutatud NSV Liidu vägede poolt. H. Leesment maeti kodumaa mulda vanal Kaarli kalmistul Tallinnas, oma omaksete sõprade, ja kaasvõitlejate poolt suure rahvahulga saatel.

H. Leesment oli Riigi Nõukogu ja Riigi Tervishoiu Valitsuse liige. Teenete eest oli talle annetatud V.R. III/2. Oma eraelus oli ta veel Tartu Panga nõukogu liige. Kadunu liitus 1913 a. Korporatsioon Fraternitas Estica perega ja valiti korporatsiooni auviiistlaseks 1932.

H. Leesment abiellus 1902. a. Ella Marie Julie Pritzon'iga. Sellest abielust sündisid kolm poega.

Korporatsioon Fraternitas Estica liikmeskond mälestab ja austab kokkutulekuga oma head kaaslast ja jõulist ja suurevõimega auvilistlast tema sajandal aastapäeval.

G. J. K. KÖLL;

Tallinn saab värvi-TV

Tallinna venekeelne ajaleht "Sovjetskaja Estonia" avaldas televisioonijaama kohta pikema kirjutise, milles märgiti, et Tallinna televisiooni-saatejaam on Nõukogude Liidus värviliste saadete ülekandmise alal üks parimaid. Kuigi senini pole Tallinnast veel korrapäraseid värvilisi saateid antud, on selleks kõik eeltööd tehtud.

Omades neli värvilise saate kaamerat ja muud vajalikud aparaadid, alustatakse saadetega üsna peatselt. Esialgu toimuvad värvilised saated neli tundi päevas, kuid aasta lõpuks toimub see juba kuue tunni kestel.

Nagu "Sovjetskaja Estonia" kirjutisest selgub, on Tallinna televisioonis värvilise saateid võimalik edasi anda ainult stuudiovõtetena, mitte aga välisvõtetena.

"Saatke riigipäeva liikmed Eestisse miljööd uurima"

BORÅS (EPL) — Borås Tidning tõi 31. jaanuari numbris ära lugejakirja "Kommunistide liider valetab", milles signatuur "Noblesse oblige" puudutab miljöö-küsimuste käsitlust riigipäevavaidlustes, kus C.H. Hermansson väitis, et N. Liit olevat ainuke maa USA kõrval, kus miljööd seadusega kaitsetakse.

Kirjakirjutaja ütleb:

— See väide, mis puutub N. Liitu, osutub täiesti valeks selles osas, et nõukogude poolt okupeeritud Eestis eriti Virumaal esinevad praegu miljöökahjustused nii õhus, maapinnas kui ka vetes väga suures skaalas. Kui N. Liidu valitsejad tahavad toetada seltsimees Hermanssoni ja tema väiteid ,peaksid nad laskma rootsi riigipäevaliikmete grupi kõikidest erakondadest Eestisse. Teen ettepaneku, et selline grupp võtaks kaasa keelt oskava giidi, kes tunneks eesti kiviõli-kaevanduste piirkonda.

Kirjakirjutaja on nõus ise giidiks minema, kui talle ja ta omastele garanteeritakse isikupuutumatus okup. Eestis. Ta lisab, et kommunistide liider ei pruugiks valimisaastal mängida N. Liidu olude tundjat. Rootsis on mitutuhat inimest, kes paremini tunnevad Sovjeti-Sovjeti-paradiisi, lõpetab kirja autor.

Baltimore eesti koor laulis presidendi ametisseseadmise-peol

BALTIMORE — President Nixon ja abipresident Agnew pühitsesid oma teist ametisseseadmist 20. jaanuaril toimunud ametivandele ja paraadile sama päeva õhtul viies erihoones järgnenud ballidega, millest osa võttis kümneid tuhandeid kutsutud külalisi. Seal oli paljude kutseliste esinemiste hulgas tahetud pakkuda ka USA etniliste rahvagruppide rahvuskultuurilist paremikku.

Eesti naiskoorile Balitmorest oli esinemine ette nähtud The Kennedy Centeris, Hall of Nations nimelises saalis. Ruum oli ehitud rahvuslippudega ja tulvil pidulistest. Kooril oli rõõm laulda poodiumilmis paiknes just meie sini-must-valge lipu all.

Esinemiseks oli lubatud 20 minutit. Rahvarietes koor, 30-liikmelises koosseisus laulis oma juhi Evald Tammaru juhatusel kuus laulu: Pill oli helle, Mu sünnimaa, Ärge unustage laulu, Pidu hakkab, Süda tuksub ja Naabri Mari. Klaveril kaastas Juta Vaska-Zacharsky.

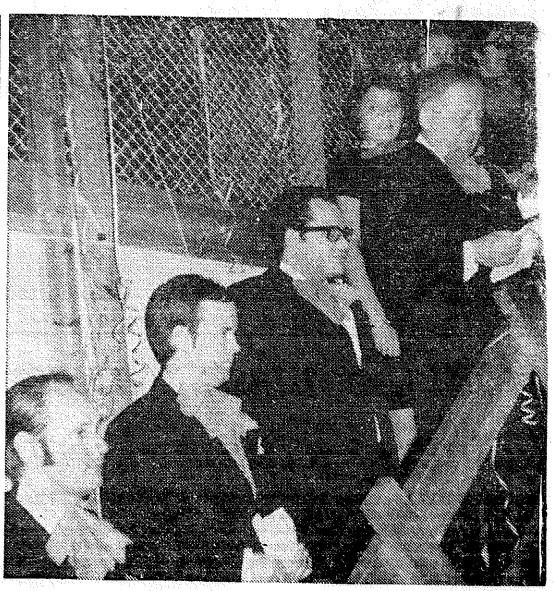
Koorile aplodeeriti vaimustatult; Kaunid rahvariideid paelusid rohkesti tänelepanu, foto- ja kaameramehed tegid ülesvõtteid nii koorist kui üksiklauljaist.

Eesti koorile järgnes tshehhi perekonna laulu ja muusika ettekanne, prantsuse rahvagrupi ettekanne ja hispaania ballett. Läti, soome, liibanoni, ukraina ja teised rahvusgrupid esinesid samal ajal teises, Hall of States nimelises saalis.

Balli kestes ilmusid ühte saalidest president koos abipresidendi ja nende perekonnaliikmetega. Nad võeti vastu marsiga. Nixon astus lavale, tervitas ja lubas murda ühe traditsiooni — tantsida ballil, mida ta ka kohe tegi oma abikaasaga.

Sinna saali olid kutsutud ka etniliste gruppide esinejad, kes võisid mõne sõna vahetada presidendi perekonnaliikmetega, kes osutasid huvi ka Eesti vastu. Andmeid lubati täiendada maakaardi ja kirjanduse abil.

AB EESTI MAJA STOCKHOLM
Külastage
EESTI MAJA
WALLING. 34-I

Möödunud aastal Lundis esitatud "spexist" osavõtjaid, alt Rein Asu, Mart Nõmm, Agu Kriisa, Olev Mikiver, Lia As. Kristi Meier ja Pillemai Laas. (Foto: MERIKE).

Parlamentidevahelise unioon kokkutulek

HELSINGI (ERN) — 26. jaan. avas president Kekkonen Interparlamentaarse Unioon nn. julgeolekukonverentsi Helsingis Eduskunta hoones. Konverents lõppes 31. jaan. Üle 200 parlamendigruppide esindajat oli kohale saabunud, lisaks pressiv aatlejat ja rahvusvaheliste organisatsioonide delegatsioonid. Konverentsi ülesandeks oli avalikumal foorumil arutada samu probleeme, mida ettevalmistav julgeolekukonverents samal ajal arutab rangelt kinniste uste taga. Balti Komitee ja balti organisatsioonide julgeolekukonverentsi aktsioonikomitee esindajana viibis sel puhul Helsingis BK sekretär Arvo Horm. Kõigile konverentsi delegatsioonidele saadeti balti organisatsioonide julgeolekukonverentsi dokumentidekogu, memorandumid ja muud selgituskirjandust.

Kuigi see konverentsi oli mõeldud julgeolekukonverentsi probleemide avalikuks selgitusfoorumiks, toimus selle avamine ja töö ülimalt valvsa ja range politseikontrolli all.

Seda põhjustas eriti ka Iisraeli, aga samuti ka arvuka Moskva delegatsiooni kohaolek. Ranged julgeolekumäärused on nüüd muutunud pea kõigi rahvusvaheliste kokkutulekute tavaks, eriti ranged on need Soomes.

Interparlamentaarne Unioon, mis asutati juba 1889.a. oli ligi poolsajandi kestel töesti demokraatlikult valitud parlamentaarsete institutsioonide esindusfoorumiks. II Maailmasõja lõpule järgnenud esimestel aastakümnetel olid Uniooni konverentsid olulisteks manifestatsioonideks demokraatiate võitluses totalitaarsete vooludega ja ka balti võitlusorganisatsioonidel oli tookord võimalus kokkutulekute raamides ulatuslikke selgitusaktsioone korraldada, millesse häätahtlikult ja soodustavalt suhtuti. Olukord muutus täielikult, kui kuuekümnendate aastate algul N. Liit ja kommunistliku bloki maade "parlamendid" unioni liikmeks võeti. Neile järgnes hiljem veel rida teisigi autoritaarsete ja diktatuursete kordadega riike.

Praegu on unioon muutunud rohkem demokraatiavaenulike liikmiste propagandafoorumiks kui tõeliku parlamentarismi esinduskeskuseks. Ka Helsingi konverentsil oli sõnavõttude, esinemiste ja konverentsi töö raskuspunkt pigemini Nõukogude bloki delegatsioonide käes.

Nagu varemgi olid Moskva ja Ida-bloki "parlamentide" esindused konverentsiks põhjalikult ette valmistatud ja oluline osa konverentsi tööst kulges nende kõnede kuulamiseks ja ettepanekute arutamiseks. Hiilistel õhtu- ja ööpleenumitel, kui teiste riikide delegatsioonide read olid hõredad, istusid nende delegatsioonid täisarvuliselt koos, et omasuunalisi resolutsioone läbi suruda.

Konverentsi delegaatide hulgas viibis siiski ka rida ikestatud ja balti rahvaste sõpru. Nii oli USA parlamendigrupi juhiks kongressiliige Hon. Edward J. Derwinski, kes korduvalt balti rahvaste õiguste kaitseks niihästi USA kongressil kui ka rahvusvaheliselt välja astunud.

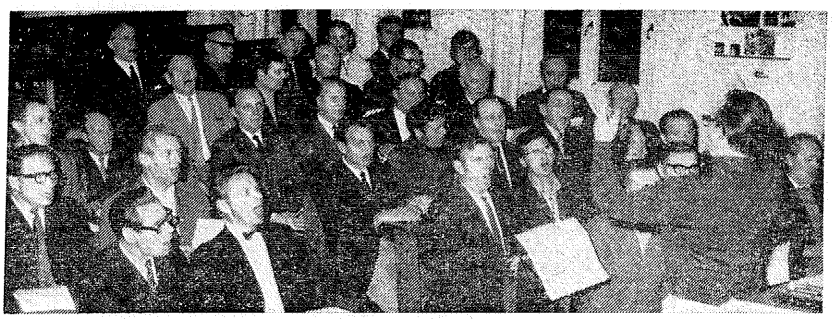
Haapsalu rätid Venemaale

Sovjetsakaja EStonia teatel valmistab praegu Eestis Haapsalu artell "UKU" kuulsaid Haapsalu-rätikuid, millised lähevad nüüd ekspordiks Venemaale.

Ajaleht märgib, et kuus valmib sada rätti, mis lähevad üle N. Liidu. Nõudmine olevat suur ja mullu valminud rätte 100.000 rubla väärtuses. Märgitakse vanemaist rätikudujaist S. Sõerdi, S. Siimret, M. Livlaidi ja B. Jõgisaart.

Edasi märkis Tallinna venekeelne ajaleht, et Haapsalus tehakse ettevalmistusi linna 100-aastase juubeli tähistamiseks. Nimelt saab Haapsalu 1979 saja-aastaseks. Seks ajaks ehitatakse kuurordilinnas mitmed uued sanatooriumid ning põhjalikult kujundatakse ümber Haapsalu loss ja lossipark. Viimasesse ehitatakse suur laululava ning lossikirik muudetakse kontsertsaaliks.

● **Farstas ruulutati abiellujaiena maha Tiina Jallai ja Andrzej Wezdecki**

Götborgi laulumeeste harjutuselt. Juhatab Eero Tarjus.

Hääl Soomest: Variserlikkus läänes Vietnami-käsitlustes

TAMPERE (EPL) — Soome kodanliku hommikuleht AAMULEHTI peatoimetaja Matti Arjanne avaldas oma lehe 24. jaanuari numbris ulatusliku artikli pealkirjaga "Vietnam ei ole henkimaailmaa" (Vietnam ei ole vaimuderiik). Selle artikli inspireerijaks on olnud Soome peapiiskopi Martti Simojoki seisukohavõtt Vietnami sõja suhtes, kusjuures peapiiskop tembeldas oma kõnes ameeriklaste sõjategevust Vietnamis kuritegevuseks. Samas artiklis vaatleb Marri Arjanne ka Soome ametlikku seisukohta Vietnami suhtes, üteldes, et ametlik Soomegi on võtnud omaks selle variserliku välispoliitika, mida Rootsi peaminister Olof Palme harrastab. Kuna vahepeal on vaherahulepingule alla kirjutatud ja olukorrad mõneti muutunud, on siiski huvitav käesolevat — Sooma seisukohalt ülimalt julget — artiklit vaadelda tagasiulatuvalt.

Soomlastel ei tohiks olla põhjust laskuda välispoliitikas rootslaste silmakirjatsemise liinile, ütleb Aamulehti peatoimetaja ja lisab: — On olemas selgeid tundemärke sellest, et meiegi võimukandjad otsivad võimalusi esineda aktiivselt "rahu poolt sõja vastu", nagu söda ja rahu oleksid erilised vaimuolendid, kellede kohta võib võtta seisukohti, ilma et arvestataks konkreetseid asjaolusid, nagu nende olendite ilmumine, põhjus selleks ja järeldused. Samuti on olemas selgeid märke üldisest välispoliitilisete arusaamade hämardumisest. Kogu Vietnami küsimuse käsitluse üldine moodus ongi tõend sellest, kui kaugele ja millisele tasemele on laskutud.

— Aasta algul oli poliitiliselt huvitavate sündmuste hulgas ka peapiiskop Mertti Simojoki kõne, milles ta tembeldas ameerikliaste sõjategevuse Vietnamis kuriteoks. See seisukohta põhjustab küsimist: milline on peapiiskopi arvates põhjavietnamlaste sõjaline tegevus?

Ikka on sõdades tuntud mõlema poole poolt tarvitatud vahendid, milledega tahetakse vaenlast võita. Kõigis sõdades on kasutatud pommitamiseks lennukeid pärast nende leiutamist.

Kuigi pommitamisse on põhjust suhtuda eitavalt, nagu kõigesse sellesse, mis hävitab elu ja varandust, on see samasugune kuritegevus sõjapidamises nagu põhjavietnamlaste rakettirünnakud ja külade põletamised.

Mõnede asjaolude valgusel tuleb hämmastuda sellest lühinägelikkusest, millega peapiiskop on heitnud ühendriikidele oma kohtumõistu. Igale objektiivsele Vietnami-sõja uurijale, kes pole leppinud ainult ajalehtede uudiste lugemisega ega raadio ühekülgsete väidete jälgimisega, on saanud selgeks, et Ühendriigid on üsna vastumeelselt sattunud sellesse tülikasse sõtta ja on püüdnud vältida selle laienemist totaalseks sõjaks.

— Poolik tegutsemine on viinud sõja pikale ja toonud kaasa meeleolude muutuse USA vastu. Kui USA oleks tegutsenud sama otsustavalt, nagu N. Liit okupeeris Tshchoslovakkia, oleks söda ammugi lõppenud.

Sellist arvamust peetakse teadagi küüniliseks ja moraalituks, aga kes nii ütlevad, on ise tõeliselt sinisilmsed utopistid. Tegelikult on söda võidetav ainult kõigi käepärast olevate vahenditega. Ameerikiaste naiivne usk, et ka pooliku tegutsemisega võib saavutada tulemusi, on viinud selleni, et nad on kahlanud aastakümneid sõja-soos ilma peasihti saavutamata.

Milline oli siis see peasiht? Ilmsesti tasakaaluscisundi saavutamine, selline, millise N. Liit on oma taktikaga saavutanud Euroopas ja mida tuleks nüüd Sovjeti soovi kohaselt Euroopa julgeolekukonverentsil rahvusvahelise kokkuleppega tunnustada. Aga seda, mida maailm Euroopas heaks kiidab, ei taha heaks kiita Aasias, sest maailma arvamine on pärast Korea-söda käädunud nähtavalt vasakule. Koreas toimisid Ühendriigid UNO nimel, täpselt samuti, nagu nüüd Vietnamiski.

Küllap kord nähakse, nagu on kogetud Saksamaa suhtes, et üritused valitseva olukorra muutmiseks seisnevad sõjalises ründamises ja ründa-ja on Põhja-Vietnam, kes himutseb oma võimu alla ka Lõuna-Vietnami, kasutades selleks vägivalda. Vaherahu-läbirääkimistes on see ilmnenud selgelt. Põhja-Vietnami poolt status quo nõudmine sundiski ameeriklasi ette võtma suurt pommitusofensiivi.

Vastandina Saksamaa juhule nõuavad Euroopa "rahuarmastavad" ringkonnad, et Ühendriigid loobuksid status quo ehk Vietnami poolitsuse kaitsmisest. Samad inimesed, kes Soomeski tervitavad Saksamaa poolitamise kinnitamist kui suurt rahusammu, on kirglikud status quo vastased Vietnamis ja ühendamise poolt, kuigi see on "realistlike tõsiasjade" vastane ja tähendab sõja jatkamist.

See, mis sobib rahu nimel Saksamaal, ei sobi sõja hinnaga Vietnamis. Nii hülgab Soome samal ajal Vietnamis selle, mida ta pooldab rahu nimel Saksamaal — toimimisviis, mille taustal olevate mõjutuste tõttu pole "Finlandiseerimine" enam tegelikult kaugel.

Soome poolel kehtib seesama vagatsev välispoliitika, millist harrastab Rootsi peaminister. Peapiiskopi rünnak — ristiusu nimel — Ühendriikide sõjategevuse vastu, on võrreldav palmeliku variserliku moraaliga sel juhtumil, kui see on oma maale ohutu ja pälvib isiklikult "puhta südametunnistuse" mainet. Piiskopi ajakohane lausumine viitab sinnapoole, et sellega taheti toetada Soome seisukohta Põhja-Vietnami tunnustamises põhjusel, et ka "altar tuleks trooni liitaseks".

Moraalse hukkamõistu kuulutamisega poliitikas on kerge saada üldsuse pooleholdu. Sest inimese loomus on juba selline, et ta tunneb ennast vastasest moraalselt kõrgemal olevat. Asjalik mõjutamine on seevastu sootuks raskem. Ja see "pädevus" kehtib ka Vietnami-sõja suhtes. Kui Saksamaa jagamine ei riiva moraali, miks siis teeb seda Vietnami jagamine?

Kuid tõeliselt ei seisne küsimus moraalis, vaid selles, kes määrab olukorra kindlustamise. Kommunistlike suurriikide toetuse kaitsel on Põhja-Vietnamil õnnestunud visalt seista rahu saamise vastu ameeriklaste tingimustel. Viimaste hulka kuulub seega ka Vietnami poolitamine. Põhja-Vietnami suurpoliitilised toetajad näevad rahu vaid enda huvidele kohaldatuna.

Vietnami-tragöödia ongi ju põhiliselt suurriikide poliitika, või teiste sõnadega: maailma ulatuses taotleva ideoloogilise võitluse toode. Põhja-Vietnam on oma diktteerimispoliitikas järeleandmatu, sest ta on saanud selleks kommunistlikelt suurriikidelt heakskiidu. Ameeriklasi taunitakse moraalselt, aga sealjuures taunimisest pääsevad teised poliitikaga mängivad suurriigid. Nendesse suhtutakse "sügava arusaamisega".

Oma moraalse taunimisega on soome peapiiskop ühinenud peaminister Palme poolt juhitud variseeride kisakooriga.

Kui Soome võitles oma olemasolu eest Talvesõjas, siis mõjutas Rootsi Soomet rahu tegema ükskõik millistel tingimustel, kui ta ainult ise pääseks ohust Soomele annetatud abi tõttu.

Nüüd ergutab Palme oma moraalse julgustusega Põhja-Vietnami sõdimislusti, sest Rootsil endal pole praegu mingit ohtu. Seoses sellega meenutab peatoimetaja Arjanne inglise lehemehe Roland Huntfordi sõnu tema raamatus "The New Totalitarians" (millist on ka EPL refereerinud), et rootsi südametunnistus "tähendab teiste maade ja rahvaste üle nende tegevuse põhjal kohtumõistmist ja see suunatakse ikka maailma kaugetesse nurkadesst, kust pole Rootsile mingit ohtu oodata. Rootsi on ikka inglite poolel".

Peatoimetaja ütleb lõpuks:

— Soomlased toimiksid targasti, kui nad püsiksid Paasikivi-joonel, kus erapooletuse hoiak oleks suurriikide vastuoludest väljaspool... Paasikivi vältis osavalt soome välispoliitika suunamist kuhugi ideoloogilisele või moraalsele ristiretkele. (EPL)MR-

USA kardab vene mereülemvõimu

WASHINGTON — Ühendriikide kaitseministeeriumis tuntakse muret N. Liidu merejõudude suurenemise pärast, kuna vene laevastik võib juba lähemas tulevikus tõsiselt ohustada Ühendriikide varustamist õliga. Kuna ameeriklased saavad ühe kolmandiku oma õlist Kesk-Idast, siis võib neile eriti ohtlikuks kujuneda N. Liidu Vahemere laevastik.

Ühendriikide merejõudude ülem admiral Zumwalt nendib, et ameeriklased ei karda Venetsueela õli pärast, kuna nad suudavad selle vedu alati kindlustada, kuigi Moskval on allveelaevade baasid Kuubal.

Hoopis raskem on olukord maailmameredel, kus venelased võivad atakeerida tanklevu ning ohustada Ühendriikide varustamist.

Admiral Zumwalt kinnitas, et merejõudude juhatus on tõsiselt arvestanud nende võimalustega ning tulevikus pannakse rõhku lennukite emalevade ehitamisele, mis on võimalised kandma suuremaid lennukeid ja võitlema sellega venelaste allveelaevade vastu.

Göteborgi meeskoor valmistub laulupeoks ja kontsertballiks

GÖTEBORG (EPL) — Mis seisab Göteborgi Eesti Meeskoori lähemas tegevuskavas? Esitame selle küsimuse meeskoori esimehele Matti Soondrale. "Üsna lähedal seisab vastla-õhtu. See toimub omavahelise koosviibimise kujul neljapäeval, 15. veebruaril Eesti Majas. Pärast tavalist lauluharjutust. Ja eestipärase vastlatoiduga: seajalad kapaõllega. Oasupp, mis oli ehtsaks vastlapäeva-toiduks kodumaal, peab kahjuks meie menüüst välja jääma."

— Ja järgmiseks ülesandeks on, teadagi, esinemine Eesti Vabariigi 55-ndal aastapäeval?

— Jah, ka selle ülesande täitmine on juba üsna lähedal — pühapäeval, 25. veebruaril Burgårdeni gümnaasiumi aulas. See on meie rahvuslik kohustus ja kindlalt traditsiooni kinnituv, mistõttu on põhjast loota, et üks koorililige sellest esinemisest ilma tõsisema põhjuseta eemale ei jää.

— Stockholmis on kestnud juba pikemat aega üldlaulupeo ettevalmistus ja nagu Lauljate Liidu esimees Joh. Kant äsja teatavaks tegi, toimub see 2. juunil. Kas Göteborgi meeskoor on seadnud nimetatud laulupeol esinemise oma töökavva kuuluvaks?

— Iseenesest mõista, ütleb Matti Soondra. Sellest üldlaulüüritusest, mis evib mõneti ka juubelimainet, peab koor tingimata osa võtma, et aidata eksiilis eesti laulupidude traditsiooni elustada ning säilitada. Koor on sellesse töhe ka juba rakendunud. Vaimselt ja praktiliselt.

— Ja siis saab koor, nagu teada, 10-aastaseks. Selle aasta sügisel. Kas arvad, et see tähtpäev tingib mõnesid ettevõtmisi, mis oleksid koori tegevuse seisukohalt aktiviseerivad?

— Julgen pidada koori 10-10-nda aastapäeva ettevõtmisi eriti olulisteks koori sisemises elus, kuid ei saa ju eitada mõnel määral ka soovida jätvaid nähtusi, nagu näiteks lauljate vähesus, koosseisu vananemine, passiivsus jne. Just need kaks asjaolu — lauljate vähesus ja koosseisu vananemine — on muret tekitavad. Mitte üksnes koorijuhile, koori-juhatusele ja kõigile nendele, kes koori tegevusega lähemalt seotud on. Vaid need kaks seika peaksid muret tekitama ka kohalikule eesti üliskonnale, kelle teenistuses koor tõeliselt seisab ja kes koori koguni kohustuslikuks peab. Selles ühiskonnas on küllalt nooremasse põlvkonda kuuluvaid, kes hakkavad ajajooksul niikuinii ühiskonna ülesandeid ja kohustusi kandma — need nooremad ühiskonna-liikmed võiksid hea tahtmise juures koori ellu tublisti noorust ja suurust tuua.

Seda me loodamegi ja selles suunas püüame siis ka oma koori tegevust tema kümnend-juubeli seoses arendada.

— Kaks on selles suhtes juba ühteist konkreetsemalt ette võetud?

— Mitte veel kuigi palju. Oleme kavatsenud kontserti koos balliga. Ning oleme otsustanud saata lauluvennalikud kutsed kõigile nendele, kes on varem kooris laulnud, kuid on hiljem millegipärast eemale jäänud. Samuti saadame kutsed endistele segakoori meeslauljaile ja ka teistele, kelledest võiks eeldada uusi lauljaid. Palume kõiki neid juba eelnenult märgitud vastla-õhtule, kus anname siis ka lähemat informatsiooni eelseisva laulupeo, selle kava ja organisatoorsete küsimuste kohta. Vastla-õhtul saame kuulda ka helilindistusi varasemaist ülslaulupidudest ja kontsertidest paguluses. Ütleme juba siinkohal mainitud laulusõpradele teretulemast!

Göteborgi Eesti Meeskoori esimees ütleb lõpuks:

— Need on lähema tuleviku ülesanded, mis peaksid koori eksistentsi seisukohalt nii laulusõpru kui ka laiemat üldsust huvitama ja kohustama. Nendele ülesannetele, milliseid lisaneb kindlasti veel seoses koori juubelisünnipäevaga, loodame lähenemist suurima töörõõmu ja vaimse valmisolekuga, sest on ju koorilaul üks primaarsemaid komponente meie eksiilses kultuurielus. (EPL/MR).

Autasu uue postikoti leiutajale

OTTAWA (VE) — Ottawa ajaleht "Citizen" tõi ära järgmise kirjutise eestlasest Rudolf Looritsast: Rudolf Looritsa uus postikott teenis talle kotitäie raha postivalitsuselt.

Rudolf Loorits on 61 aastat vana ning esitas postivalitsusele oma leiutuse 7 erilahtritega "mini" postikoti, mis hoiab erinevate suurustega kirju. Säärane kott kiirendab posti koju kättetoomist tunduvalt. Rudolf Looritasa postikott on juba tarvitusel nii Ottawas kui Torontos. Postivalitsus autasustas leidurit 4500 dollariga (ca 22 000 kr.), kusjuures anti lubadus seda summat suurendada veelgi, kui postikott on kasutusele võetud ülemaaliselt.

Rudolf Looritsa postikott, mis vähendab tööd selles mõttes, et ära jääb kirjapakkide kokkuköitmine, tuleb tarvitusele kogu Kanada ulatuses, ütles postivalitsuse esindaja ajalehele.

Akadeemias valmistati narkootikat

GENF (VE) — Shveitsi nädalaleht "Die Weltwoche" (nr. 47 — 1972) korrespondent teatab Moskvast, et kohalik miilits avastas ühe rühma teadlasi, kes ühes Nõukogude Liidu teaduste Akadeemia instituudis tootsid uimastit, mida nad salaja turustasid.

Vabrik avastati siis, kui üks ohver miilitsale seletas, kust ja kuidas ta mürki saab.

Juurdlus instituudi tegevuse kohta ikka veel kestvat. "Die Weltwoche" korrespondent teab, et vahistati vähemalt üks isik ja konfiskeeriti umbes ükskilo uimasteid. Instituudi teaduslikuks ülesandeks olevat looduses ettetulevate ühenduste sünteeside uurimine.

Et uimastite tootmist instituutides vältida, selleks saatis Nõukogude Liidu Peaduste Akadeemia presiidium nüüd kõigile akadeemia keemia ja bioloogia instituutidele hoiatava ringkirja.

Rekordne uus eesti kaevandus

Okup. Eestis avati suure pidulikkusega uus põlevkivikaevandus Kohtla-Järvel, mis olevat maailma suurim ja mis olevat võimaline andma 5 miljonit tonni põlevkivi aastas.

N. Liidu Sõetlöösstuse ministeerium, kellele otse alluvad kaevandused Eestis, lubas uue kaevandusе ristida "Estoniaks". Uus kaevandus kiirendab eesti põlevkivivarude ammendamist.

Orjaturu muuseum Charlestonis USA-s

Vana orjaturu muuseum, Charleston.

Jalutades vanas Charlestonis avastan Chalmersi tänaval suure puu taha peituva kitsa, kahekorruselise hoone, mille teisel korrusel on majalaiune rõdu ja seda katva poolkaare valgele servale on maalitud suurte mustade tähtedega: "Old Slave Mart Museum" (Vana orjaturu muuseum). Rõdu all on suur aken väikseiks jagatud ruutudega ja selle kõrval paksudest laudadest ning pisut logisev uks.

Sees istuv valgenäone ja valgepäine daam nõub muuseumi külastamise eest 75 senti ja lisab, et alumisel korrusel olevad esemed moodustavad "giftshopi" ja nende vaatamine on vaba, samuti ostmine. Astun ülesviiva trepi jämedaist laudadest ja kulunud astmeile ning loen seinale pandud tekstilt, et siin majas toimus veel 1852 neegriorjade avalik müümine ja ostmine.

Müüdavad inimesed on olnud siin teisel korrusel üheksas "boothis" ja müümine on toimunud enampakkumise korras niimoodi, et müüdav ori on viidud rõdule ja ostjad-pakkujad on olnud maja eest tänaval. Vitriinis näen ka mõnda dokumenti, mis on korralikult trükitud formular, kuhu oksjonisekretär on reeglipärase käekirjaga sissekandnud, et neegrimees David on sel kuupäeval müüdud mister Morrisonile hinnaga 900 dollarit ja et seda tehingut kinnitavad oma allkirjadega need ja need misterid.

Seisan korraks rõduakna taga ja vaatan alla kivisillutisega tänavale ning katsun silmapilguks kujutleda niisugust kuuma suvepäeva siin sadakakskümmend aastat tagasi. On siiski hea, et miss Miriam B. Wilson 1937 selle maja ostis ning muuseumiks muutis, kuhu ta kogus neegriorjade tehtud tikandeid, kootud linu, vaipu, tekke, nende punutud korve, puutöid ja igasuguseid majapidamisriistu ning sepiseid.

Siin on peene pitsiga kaunistet pesu, mida keegi neegritar on teinud omaniku tütrele kaasavaraks ja raske raudvitstega kirst, mille neegriori on teinud oma noorele masterile Euroopareisiks.

Nende esemete kõrval on kogumik Aafrika elanike tarbe- ja kunstkäsitöö esemeid mis annab kujutluse oskuste ülekandmisest ja nende rakendamisest plantaazhiomanike majapidamises. Pole olnud eset mida neegriorjad pole suutnud valmistada, alates hobuste ja muulade rakmeist ning lõpetades tsinkplekist lapsevanniga.

On tükiseid ja dokumente kodusõja päevilt mille põhjuseks oligi just orjapidamise küsimus — ja näidatakse, et konföderatsiooni vägedes on olnud ka neegreid ja et üks neegreist koosnev väeosa on olnud Charlestoni garnisoniks. Mainitakse, et osa neegreist pole sugugi põgenenud, või sõja lõppedes oma vabadust kasutanud, vaid jäänud oma isandaile truuks, haigeid ravitsenud ja haavatuid põetanud — kuid näidatakse ka, et neid on võidelnud Unioni vägedes.

Esitet materjal on poolhuvitet külastajale väga õpetlik ja informatiivne, kuid muuseum on ometi primitiivne — teksid on kirjutet sule ja tindiga paberile ja kohati juba nii koltunud et raskesti loetavad, eksponaadid on korraldamata ja kõigest jääb mulje, et on küll armastust asja vastu, kuid puuduvad teadmised ja oskused.

Teadagi pole see hoone muuseumiks mõeldud, pigem on ta ise üks museaalne objekt, ja seetõttu sarnaneb kõik mujal nähtud algeliste muuseumidega, mis pigem on asjade hoiukohad kui ajakõrgusel seisvad muuseumid.

Ja "Old Slave Mart Museum" jätab lõpuks tunde, et valge ühiskond on alles vaeva märkamas, mis ta õieti mustadele võlgneb, vähemalt märkas seda miss Miriam B. Wilson, kui ta 35 aastat tagasi oma kollektsiooni neegerorjade töödest muuseumiks muutis. (EPL/EKS).

Raamatute odavmüük

Ka tänavu nagu igal kevadel korraldab Eesti Kirjanike Kooperatiiv raamatute odavmüügi. See kestab 15. märtsini. Müügile tuleb seekord suurem hulk raamatuid kui kunagi varem, nende hulgas ka mitmed teosed, mis seni kirjastuse kataloogis olid märgitud müügilt lõppenutena.

Müügile tulevate hulgas on palju tähtteoseid nii A- kui ka B-seeriast. Paljud on ka juba lõppukorral. Kuna mõningaid on üsna vähesel arvul, siis tuleks soovijail, et kindlustada raamatu saamist, tellimine otsekohe ära saata. Ka on odavmüügi raamatute hulgas mitmed, mida on võimalik tavalise postiga kodumaale saata. Saata saab puhtilukirjanduslikke teoseid, mis ei käsita poliitilisi küsimusi. Tellida on võiamlik ka telefoni teel: 036/12 17 9 (töö ajal) ja 046/11 96 90 (õhtuti ja pühapäeviti). Nõudke kirjastusest odavmüügi nimekirja, see sisaldab ligi 90 pealkirja. Aadress: Eesti Kirjanike Kooperatiiv, Fack 1, 220 03 Lund 3.

Eesti saade Torontos

TORONTO (EPL) — Eelseisva Eesti Vabariigi aastapäeva puhul toimub 24. veebruaril Torontos ühe suurema raadiosaatejaama kaudu tunniaegne ingliskeelne saade Eesti ja eestlaste kohta.

Selle korraldajaks on Eesti Liit Kanadas ning saate kavas on ette nähtud pikem sõnavõtt senaator Thomsonilt ning tervitus aupeakonsul. Heinsoolt. Peale sõnalise osa on kavas eesti helimuusika ja mitmesugune informatsioon Eesti ja eestlaste kohta. Eelseisev raadiosaade on varajasematest mõnekümne — minutilistest saadest pikeim — tervelt tund aega.

RIN RIVANOOLI veste
PUHKUS

Pärast jõulupuhkust on Aadam tavaliselt nii väsinud, et on aeg välja võtta talvepuhkus. Vanaaastat ärasaatmine, uue vastuvõtmine, pühadeaegsed külaskäigud ja vastuvõtud on organismi nii ära kurnanud, et näed kohe — inimene vajab puhkust.

Aadamaga ei hakka ma seda tiihist asja pikemalt arutama, vaid võtan organiseerimise nii öelda omenese ahtakestele õlgadele. Tellin välja suuremal hulgal igasugu söödusoovitusi ja reklaame ja kui nende uurimisest juba peast lausa segane olen, võtan lõpuks loosiga ühe välja.

Asi on otsustatud, korraldatud ja Aadam on ärasõidukuupäevaga pandud lihtsalt kindla tõsiasja ette.

Kui Aadam siis viimaks juba varbaid pidi soojas merevees sulistas ja lõpuks palmi alla koguni magama jäi, sai mulle selgeks, et mu eluseltsiline on tõsiselt haige. Omadega läbi, saate aru, ei ole meie abielu, ajaloo kestel sellist asja juhtunud, et mul tuleks talle küünarnukiga mitte üksi ribade vahele müksata, vaid koguni ta otsiv nägu kahe peo vahel õiges suunas pöörata: "Seal, vaata seal! Küll on ilus, pruun ja pikkade koibadega!"

Aadam on erksa vaimuga ja kui ta sellises kohas, kus noori iludusi nagu paraadil pisikestes bikinides mööda marsib, kohe ei märka — no teate, siis on haigus tõsine!

Omast kohast oli see hea. Las puhkab toas ja pöönutab vilus, ei põleta päikese käes kohe esimese jutiga oma õrna nahka vilii!

Kui paar esimest ja sellist kõhna päeva möödas olid, sai Aadam oma eluiusti tagasi.

Kliima muutus", teatas ta ja hakkas endiste aastate eeskujul tüdrukutele vahtimisega oma vaimu värskendama ja päikese käes keha praadima. Põletatud sai ta sedapuhku ainult pealae ja kõrvalestad. Õlgkübar oli ju kaasas, aga seda ei pannud ta pähe ja teatas, et "kõik noored kannavad nüüd kaabu asemel mütsilotti ja seda mul pole". Kannatadasaanu valude vaigistamiseks tuli mul energiliselt tohterdamisele asuda.

Mamma vanasti määris hapukoorega ja see oli kõige parem rohi", teadis Aadam, aga ühel kuumal mustadesaarel ei ole sellist halvakslainud asja mitte saadaval. Kitsi oli küll igalpool, nii et kui oleks ehk ise öövarjus sedasi paar tilgakest välja sööruta nud ja ära hapendanud, aga ma ei oska ju lüpsta ja teate, kitsedel on sarved ka...

Kohapealne apteeker ütles, et ei ole sellisel juhul maailmas paremat rohtu kui Noxema kreem ja tahtis mulle suure potitäie ära müüa, aga seda oli mul omalgi kaasas.

Nõnda sain siis suure protesessimise saatel oma kallikese sissemääritud pea üheks ööks käterätikusse mähitud, et oleks haiged kohad ummukses ja hauduks kange rohuga hästi läbi. Aitas. Villid, mis vahepeal üles olid jõudnud lüüa, löid kenasti lõhki, viha-vesi jooksis välja ja järele jäi valu asemel ainult üks vägev ja suur sügelemine.

Kui siis Aadam juba igal õhtul ööklubisse kippuma hakkas, sain aru, et tervis on igati tagasi ja asjad joones.

Nd oli aeg küps Aadam ühte väiksemat ja üksildast saart vaatama viia. Propelleriga väike lennuk sõitis sedasi jõrtsa-jõrtsa, must mees oli lenduriks ja kõigutas nii, et isegi kokteili sügavas klaaasis välja löperdas, kohvitassist könelemata. Olen muidu julge naisterahvas, aga näe, ajas mullegi hirmu nahavahele.

Kas ta üldse teab, missugusele saarele meid maha laseb? Äkki viib mõnele inimsöödjate maale..." mõlgutasin juba kurbi mõtteid ja vaatasin ringi. No igal juhul ei ole mina mitte esimene, kes siis katlasse pistetakse. Teised köik on kehakamad — Aadam ka nende hulgas — nii et jääiksin tõenäoliselt viimaste hulka, kui just kondisuppi teha ei taheta. Lohutav, eks ole!

Aga kõik läks hästi. Must lendur ja vana lennuk tõid meid maha õigel saarel ja viisid samuti jõrtsa-jõrtsa ka tagasi. Ainult kuumus tahtis hinge seest välja võtta ja pärast tuli end hulk aega jahedas basseinis turgutada, enne kui eluvaimu jälle tagasi sai.

Nüüd oleme siis kodus.

Puhkus on ju muidu hea asi, ainult et väsitab koledasti. Ja kuna meil nüüd pühade järele kätte saadud on ka talvepuhkus, siis lihtsalt ei tea, millist puhkust praegu välja võtta sobiks või kuidas sest asjast üleüldse üle saada.

Suur raamatute odavmüük 1973

Eesti Kirjanike Kooperatiiv korraldab ka tänavu suure saamatute odavmüügi, mis kestab 15. märtsini. Müügile tulevad järgmised teosed:

	köit.	br.
A-seeria ramatud:		
Ekbaum, Kärestik, r.	4:00	—
Kivikas, Tulililled, n.	„	—
Kolk, Küla põleb, r.	„	—
Saare, Müürilill, n.	„	—
Kork, Neli musketäri, r. ..	„	—
Rumor, Tuuleviiul, n.	„	2:00
Krusten, Kaugelviibija, m.	„	„
Kolk, Väikemees, n, ...	„	„
Ristikivi, Põlev lipp, r. ..	5:00	—
Raud, Sulg ja raamat, m.	„	—
Helbemäe, Sellest m.m. II, r.	„	—
Kolk, Sulajää, r.	„	—
Jaks, Aruanne, n.	„	3:00
D. Türner, Siinpool Eed., n,	„	„
Rumor, Kuldlind, n.	6:00	4:00
Krusten, Laul kõrgel, r. ..	„	„
Mägi, Karneval, r.	„	„
Jaks, Eikellegi maal, r.	„	„
Pihla, Teed ja käijad, r. ..	„	„
Uibopuu, Markuse muut., r.	7:00	—
Ristikivi, Viimne linn, r. ..	„	5:00
Lindsaar, ... ja sõdurid II, r.	„	„
Willmann, Peot. tuhka III, r.	„	„
Kork, Tänavakuningad, r,	„	„
Kangro, Emajõgi, r.	8:00	„
Uibopuu, Mosaiik, n.	„	6:00
Ristikivi, Surmaratsanik., r.	„	„
Ekbaum, Õigusenõudja r.	„	„
Rumor, Aegade sadest. I, m.	„	„
Suits, G. Suitsu noorus, m.	„	„
Krusten, Neiuke läks r,, r.	„	„
Gailit, Muinasmaa, r.	„	„
Kork, Tammiraiujad, r. ..	„	„
Valgma, Elu üksiklinnud, r.	„	„
Ristikivi, Mõrsjalinik, r. ..	9:00	7:00
Mägi, Viimane par, n.	„	„
Mäelo, Vööras veri, r.	„	„
Mälk, Kivine pesa, r.	„	„
Toona, Puuingel, r.	„	„
Rumor, Aegade sad. II, m.	„	„
Ekbaum, Kontvööras, r. ..	„	„
Mägi, Neli emandat, n.	10:00	8:00
Ristikivi, Rõõmulaul, r. ..	„	„
Mettus, Süda peo peal, m.	„	„
Kangro, Sinine värav, r. ..	„	„
Mägi, Tants hämarusse, r.	„	„
Kangro, Kivisild, r.	11:00	9:00
Mäelo, Oma veri, r, ...	„	„
Lindsaar, ... ja sõdurid I, r.	„	„
Mälk, Mere annid, n.	„	„
Mälk, Toomas Tamm, r. ..	12:00	—
Helbemäe, Sellest m.m., r.	„	—
Kangro, Tartu, r.	13:00	11:50
Kivikas, Kodukäija, r.	„	„

B-seeria raamatud:		
Eesti Lüürika I, luuleantol.	11:00	—
Eesti Lüür. II, luuleantol.	14:00	—
Kangro, Suvihari, I.	—	2:00
Lepik, Kolleased nõmmed, I.	—	6:00
Kangro, September, I.	—	5:00
Vihalemm, Tsoo-loogia, I.	—	8:00
Künnapas, Suured mõtl., t.	13:00	11:00
W. v. Goethe, Faust I, nd.	10:00	—
Kangro, Merre vajunud, nd.	—	9:00
Gailit 1891—1960, mt.	12:00	—
Meie Maa IV, kt.	15:00	—
Eesti Talu, kt.	22:00	—
Estlands ansikte, pilditeos.	„	—
Uibopuu, Fyra eldar, r. ..	—	3:00
Uibopuu, Att vilja leva, r.	—	8:00
Uibopuu, Markus hjälp., r.	—	9:00
Meie kirjanikke, lühimonograafiad:		
Karl Ristikivi, Karl Rumor, Maria Under, Arvo Mägi, Pedro Krusten, August Mälk, Bernard Kangro, Gert Helbemäe ja Lühike eesti kirjandus lugu I—II à kr. 4:—.		
Ajakiri Tulimuld:		
Aastakäigud 1952—53, 1955—60, 1967, 1969—70 — iga aastakäik à kr. 7:—, üksiknumber à kr. 2:—.		

Hinnale lisandub käibemaks 17,65 %, tegelik ristpaela saatekulu ja postiluna puhul lunamaks. Saatke tellimised alljärgneval aadressil, kriipsutades alla soovitud raamatud ja ära märkides, kas soovitakse kõites või brosh., kui mõlemaid raamatuid müügil on. Kui köidetud raamatud lõpevad, täidetakse tellimine brosh. raamatutega või vastupidi.

EESTI KIRJANIKE KOOPERATIIV

Fack 1, 220 03 Lund 3. Tel. 046/12 17 19 (töö ajal), 046/11 96 90 (õhtuti). P-giro 43 37 71-3.

Kol. Under in memoriam

Saksamaal, Reutlingenis suri 31. jaanuaril 75 a. vanuses kolonelleitnant Arnold Under.

Aastal 1916 astus tookord väga ebatavalisele kutseteele Peterburis sõjakooli lõpetanud Hiiumaalt pärineb nooruk Arnold Under — ta tahtis saada lenduriks.

Selleks puudus korralikum ja ulatusliikum võimaluski toonasel Venemaal. Olid küll olemas Petrograd Polütehnilise instituudi juures mootoriasjanduse kursused, kuid täiendada tuli end Inglismaal, nimelt lennuväe ohvitseride koolis.

Selle 1917 lõpetanud, sai ta lipniku aukraadi ja siirdus tegevusse Venemaa lõunarindel. Sealt toodi ta oktoobrirevolutsiooni järele Tallinna Pecter Suure nimelisse merekindluse lennusalka. Kaks päeva pärast iseseisvuse väljakuulutamist astus ta Eisimesse Eesti Diviisi, kus teenis inseneriroodus poolroodu ülemana kuni rahvusväe osad sakslaste poolt laiali saadeti.

Lendurkolonel Arnold Under.

Kohe asus ta Läänemaal omakaitset organiseerima ja astus Vabadussõja puhkemisel rahvaväkke. Sealt kutsuti ja organiseerima meie lennuväge. Ta määrati Lennusalk nr. 2 ülemaks ja võttis selles positsioonis Vabadussõjast osa.

Sõja lõpul lahkus lennuväest ja astus lendurina Aeronauti teenistusse. Sealt siirdus ta aga 1924 jälle lennuväkke ja määrati merelennu eskadrilli. 1927 määrati ta vastutusrikkale lennubaasi kontroll-lenduri kohale. Järgmisel ja 1930 a. oli ta jälle Inglismaal töötades Briti lennutööstuses oma teadmiste täiendamise otstarbel.

1932 määrati ta, nüüd juba majori aukraadis Aviotehase ülemaks, kus töötas kuni kommunistid ta 1940 oktoobris ametist vallandasid. Teise maailmasõja ajal oli ta Tallinnas Espenlaubi lennutööstuse tehniliseks juhatajaks kuni siirdus 1944 septembris Saksamaale.

Sõja lõpu järele tegutses Briti okupatsiooniarmee juures tõlgina ja büroojuhatajana.

1950 emigreerus ta nagu paljud meie põgenikud Saksamaal Austraaliasse. Seal töötas ta jälle lennutööstuses, kuni viis aastat hiljem pidi tervislikel põhjustel Saksamaal tagasi tulema.

Otseste ametikohuste täitmise kõrval tegutses see energiline mees mitmel alal. Nii konstrueeris ta koos ühe teise eesti lenduriga esimese eesti oma kerge spordilennuki, koostas käsiraamatuid lennuasjanduse alal, oli õppejõuks EV Lennukooli aspirantide klassis, tegutses aktiivselt Õhukaitse ühingus ja Eesti Aeroklubis. Ta oli meie lennuväe ohvitseride aukohtu ja ohvitseride kogu juhatuse liige.

Ja ta leidis aega spordigi harrastamiseks tennise alal. Kolonelleitnandiks ülendati ta veebruaris 1940.

Au- ja teenistusmärke on saanud järgmised: Kotkaristi IV klass, Vabadussõja mälestusmedali, Punase Kisti II järgu risti (hülgeküttide päästmise eest 1931 kevadel Riia lahes), Prantsuse Medaille d'honneur ja Läti Vabariigi Iseseisvuse mälestusmedali.

Olles oma vaba aega kasutanud markide kogumisega, võitis oma - Nobeli auhinna saajate kogu eest kokku 16 medalit, neist üks kuldmedal, 2 hõbe ülekullatud 10 hõbe ja 2 3 pronksmedalit, nendest sai ta rahvusvahelistel võistlustel 2 hõbe ja 2 pronksmedalit.

Käesolevad read olid mõeldud juubelikirjutseks, kuid saatus tahtis, et need kujunesid nekroloogiks.

ARTUR ADSON

Kas teie lapsed ja lapselapsed loevad

EESTI PÄEVA-LEHTE?

Selle kaudu seotakse nad eestlusega ja Eesti probleemidega. Paljud vanemad peavad oluliseks tellida lehte ka oma lastele kingitusena, et nad harjuksid eesti oma lehte lugema.

SOOVITAGE EESTI PÄEVALEHTE NENDELE, KES VEEL EI OLE TELLIJAD

EPL saadab meeleldi proovinumbreid.

RAAMATURIIUL

ÜLIÕPILASSELTS RAIMLA 1922-1972

Üliõpilasselts Raimla 50-a. juubeliks on ilmunud seltsi oma kirjastusel juubeliteos "Üliõpilasselts Raimla 1922-1972", mille toimetusse kuuluvad Arnold Kivimäe, Jaan Kõks, Artur Mägi, Herman Rajamaa, Endel Rumma ja Rudolf Sork.

Saatesõna on kirjutanud asutajaliige Rudolf Peets, kes kirjeldab lahkulöömist EÜS Ühendusest ja ÜS Raimla asutamist, milline iseseisvuse jooksul kujunes elujõuliseks ühikuks. Raamat sisaldab Rootsi, USA ja Kanada koondiste esimeeste (Endel Rumma, Harry Paadre ja Jaan Kõks) tervitused, Artur Mägi ülevaate organisatsiooni ajaloost iseseisval kodumaal, Georg Kotka ja Paul Tederi ülevaadet tehnikaüliõpilaste üliõpilasühingu Valgmast, millega ühinemist kirjeldab Artur Vanderer.

Jaan Kõks on kirjutanud tegevusest okupatsiooniaastail 1940-1944. Ants Nurklik kodumaalt lahkumisest ja pagulusse saabumisest, Aleksander Laan -aastaist hajutatult Saksamaal, Artur Mägi, Kalju Valdma ja Endel Rumma annavad ülevaate Rootsi Koondisest 1946-1972, Jaak Kiviloo noorte tegevusest, Rudolf Sork USA koondise elust 1952-1972, Johannes Oinus Kanadast kui raimlalaste asukohamaast, Erich Ilmas sealse koondise tekkeloost ning sama autor koos Voldemar Avarlaiuga Kanada koondise 16-st aastast.

Kaugeimast maakera nurgast Austraaliast kirjutab N. Westman ja lõpuks annab ÜS Raimla tänapäeva seisundist kokkuvõtte Artur Mägi, kes lõpetab:

"Koguteoses "Omariikluse taustal" seatud juhtlause — Raimla pere vabas läänemaailmas vaatab praeguses olukorras endale ja kogu eesti pagulaskonnale kui ühe suure missiooni teostajale, kes on väljas oma kodumaa, meie rahva, meie Eesti Vabariigi ülesandel ja millise missiooni täitmise kohta kõigil tuleb kord esineda aruandega — kehtib ka tänapäeva Raimla kohta".

110 leheküljeline teos on varustatud piltidega ja isikunimede registriga.

SINULE EESTI nr. 1

Austraalias loodud Eesti Rahvuslaste Kogu on hakanud välja andma ajakirja "Sinule Eesti", mille esimene number 52 leheküljelisena ilmus Sydneys Albert Ohvrili, Verner H. Puurandi ja W. Rakfeldti toimetusel. Tegemist on paralleelorganisatsiooniga Eesti Rahvuslaste Kogule Kanadas ja ajakiri on vastavalt seal ilmuva "Rahvuslase" mõttekaaslasi, mida iseloomustavad pateetilised saatesõnad:

"Sinule Eesti" juhib kogu pagulaskonna mõtteid nendele, kes tahavad meilt ideoloogiaga ja revolutsiooni kultuse õpetusega. Meie rahva lähemas minevikus tehtud vigu on püütud kinni katta ja maha salata. Järeltulev põlvkond ootab, et ajalugu annaks kõik sündmused täie tõe ja valgusega. Seda rahvuslikku nõuet täita ongi selle ajakirja ülesanne".

Ajakirjas lähtutakse tõekspidamisest, et nn. Oslo-valitsus on realiteet ja vastavalt sellele on esimese artikli selle valitsuse nimel alla kirjutanud Tõnis Kint, samuti on avaldatud tema eksiilvalitsuse koosseisu kohta käskkiri faksimiilis, deklaratsioon Torontos suvel jne.

Ajakirjas tutvustab E.V. kontinuiteedi hoidmise ajalugu paguluses Edgar V. Saks. Saatesõna on kirjutanud Ülemaailmse Eesti Vabadusvõitlejate Keskuse esimees. Nagu selgub toimetaja Verner Puuranna artiklist, pooldatakse Austraalias senise Eesti Seltside Liidu süsteemilt üleminemist üldvalimistega moodustatud "Eesti Paguluste Austraalia Esinduselle", mille põhikirjakavand avaldatakse pealkirja all "Austraalia Eesti Seltside Liit jooksmas madalikule".

EÜS PÕHJALA BÜLLETÄÄN nr. 1.

EÜS Põhjala 1972 aasta bülletään nr. 11 on teema-bülletään alapealkirjaga "Hiina ja meie" — vastavat teemat vaatleb lähemalt Heinrich Laretei, kes soovitab ära kasutada eesti rahvuslikes huvides N. Liidu konflikti kommunistliku Hiinaga, milline teatavasti kaldub praegu toetama ikestatud rahvaste võitlust N. Vene "sotsiaalimperialismi" vastu.

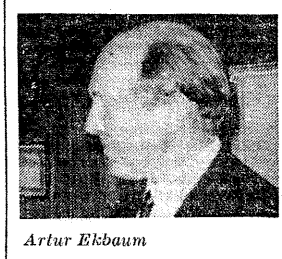
Bülletään sisaldab veel naaberseltside Liivika ja Raimla juubelite äramärkimist, omale uue kodu muretsemist Stockholmi Eesti Majas, tähtpäeva-sõnavõtte jne. Bülletääni toimetajaks on Mart Maandi.

Mootorsaan kukkus otsa jalutajale

TORONTO (EPL) — Kanadas Orilla lähedal juhtus surmaga lõppenud õnnetus Toronto-eestlase Kaljo Laanemetsa mootorsaani transpordil söiduato järelvakris.

Kuna Laanemetsa autole sõitis otsa teine auto, paiskus mootorsaan järelvankrilt maha ja nii õnnetult, et selle all sai surma tänaval jalutanud 25-aastane kohalik elenik Joan Cassidy. Tema kõrval sammunud 15-aastane Marion Hulland sai vigastusi ja toimetati haiglasse.

A. Ekbaum 70-aastane

Artur Ekbaum

Torontos tähistas 8. veebruaril 70-dat sünnipäeva üldtuntud ühistegelane ja Toronto Eesti Ühispanga president agr. Artur Ekbaum. Toronto organisatsioonid tähistavad tähtpäeva juubeliaktusega.

Ekbaum sündis 8. veebr. 1903 Viljandimaal Suure-Kõpu vallas, saades alghariduse kodukihelkonnas ja Viljandis. Siirdudes juba 1923 ühistegevuse alale, astus ta 1928 Berliini Põllumajanduse Ülikooli, mille lõpeta 1932. Hiljem jatkas ta õpinguid Shveitsis.

Enne seda oli Ekbaum lõpetanud Eestis Aleksandri Põllutööskooli mille järele ta asus Tallinnas Eesti Põllumeeste Keskseltsi teenistusse ühistegevuse ja maanoorte organisaatorina, olles ühtlasi ajakirjade "Põllu mees" ja "Maanoored" toimetajaks. Laialdasemad tegevusalad avanesid Ekbaumile 1936 mil ta valiti Ühistegevuskoja peasekretäriks. Samaegselt kuni 1944 töötas Ekbaum mitmetel teistel väljapaistvatel kohtadel ühistegevuse ja põllumajanduse aladel.

Saabudes pagulusse, töötas Ekbaum Rootsis Rootsi Põllumeeste Liidu ja Ühistegevuskooli juures kuni 1949. aastani, mil asus oma kirjanikust abikaasa Salme Ekbaumiga Kanadasse. Kanadas töötas Ekbaum kuni m.a. sügiseni Ontario Põllumeeste Ühistegelise Kindlustusasutuse juures.

Juubilari ühiskondlik ja seltskondlik tegevus algas 1924 kodumaal ja on kestnud täniseni. Ta on paljude kodumaiste organisatsioonide juures innukalt töötanud ja Rootsis ning Kanadas algatanud terve rea organisatsioonide loomist, milledest olgu märgitud näitena ainult mõned, nagu Eesti rahvusfond, Eesti Komitee, Eesti Liit Kanadas, Rahvuslik Välisvõitluse Nõukogu, Eesti Abistamise Komitee Kanadas jpt. Kõige silmapaistvama töö paguluses on Ekbaum teostanud Toronto Eesti Ühispanga arganiseerijana, olles 1954 alates täniseni selle president.

Propaganda suurkeskus Tallinnasse

Okupatsiooniajakirjanduse teatel avati 26. jaanuaril Tallinnas "Balti-maade suurim pressikeskus", öieti propagandatsentraal, kust edaspidi toimetatakse ja välja antakse kogu okup. Eesti ajakirjandus — 15 ajalehte ja 19 ajakirja. Sellele lisandub TASS-i kohalik esindus ETA, samuti trükikojad jne.

Kokku töötab selles kompleksis 1000 inimest — hästi partei käe lähedal. Partei keasekretär Ivan Käbin oligi hoone avajaks koos N. Liidu peremeeskeskkomitee esindaja Tshervenkov-Vodaliga. Propagandatsentrum on alalisse ühenduses Moskvaga teletaipkanalite kaudu.

Kohalik elu

HALMSTAD

Eesti Päevade film

Kanada ülemaailmsete Eesti Päevade värvifilmi näitamine toimub ABF saalis pühapäeval, 18. veebr. kl. 14. Pääsmehinnad täiskasvanuile 4:-, lastele 2:-.

MESTAKODU

Talihari Södertäljes

Metsakodu järjekordne Taliharjapidu toimub tänavu Södertäljes, koostöös kohaliku Laskespordiklubiga. Peokavas tähistatakse Vabaduspäeva, esitatakse kirevaid ettekandeid noortelt ja vanadelt, einelaud, loterii ja lõpuks muidugi tants. Pidu toimub Rosenborgi koolis algusega kl. 18, laupäeval 24. veebr. Kõik eestlased lähedalt ja kaugelt on teretulnud.

JÖNKÖPING

EV aastapäev

Eesti Vabariigi 55. aastapäev peetakse laupäeval, 17. veebruaril kell 16 Kristiina koguduse majas, sissekäik kirikuesiselt platsilt. Kavas päevakohane sõnavõtt fil. mag. Richard Norvelilt, värvifilm Eesti Päevadest Kanadas, Esto 72. Deklamatsioone ja ühislaule. Peale kavalist osa loterii ja ühine koosviibimine kohvilauas. Korraldajad ütlevad kõigile teretulemast.

LUND

EV aktus ja pidu

Laupäeval, 3. märtsil kl. 16 toimub Akademiska Föreningeni kontsertsaalis, Sandg. 2 Eesti Vabariigi 55. aastapäeva aktus. Peokõnelejaks on dr Ilmar Sulg Helsingborgist, muusikalises osas esineb korp. Filiae Patriae Lõuna-Rootsi osakonna lauluring. Ühtlasi on kavas välja jagada A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja aktsiad neile, kes siiani on raha tasunud. Kohe pärast aktust, umbes kl. 18 algab pidu kõigile kaasmaalasile Loftetis, Getingevägen 66, samas kus mööbunud aastal. Eeskavalises osas on oodata uut "spexi" Olev Mikiverilt. Einelaud, baar ja tants.

EV aktus Helsingborgis peetakse pühapäeval, 4. märtsil kl. 13 ja Kopenhaagenis samal päeval kl. 17. Veebruarikomitee teeb teatavaks kohad niipes kui need selguvad. Kõnelejaks mõlemas kohas on dr. Sulg.

UPPSALA

Eesti Päevade värvifilm

Eesti Päevade Kanadas kohta CBC poolt vändatud värvifilmi näidatakse Uppsalas laupäeval 10. veebruaril. Samuti tuleb näitamisele 88 mm kitsasfilm suurest rahvuslikust rongikäigust, laulu- ja valguspeost. Etendus toimub Uppsala ülikooli peahoones saal nr. 4 algusega kell 14.00. Kõik kaasmaalased teretulnud.

Leinateateid

Torontos suri 27. jaanuaril Lembit Vahemets, sünd. 7. jaan. 1912 Eestis.

Torontos suri 25. jaanuaril Meeta Kuut, sünd. 7. juunil 1902 Võrus.

Soome kogudus 15-aastane

Soome ortodoksne kogudus Rootsis sai 15-aastaseks. Kogudus haarab oma tegevusega kogu Rootsi riiki. Rootsis on teatavasti6.000 soomekeelset ortodoksi, kes moodustavad usuliselt omaette ühiskonna. Koguduse asutajaks vaimulikuks oli ülempreester Martin Juhkam, jätkates oma tegevus ka praegu.

Kogudusel oli aruande järele möödunud aastal viis õmblusringi ja 6 õpperingi. Peale selle annab kogudus trükitud ajakirja välja. Vana karjala kultuuri säilitamiseks ja vilhelemiseks tegutseb koguduses eri organisatsioon nimega "Kaleva Kansa kerho". Kogudusel on oma auto ja kirikuhoone fond. Aktiivne oikumeeniline läbikäimine on olnud eriliselt esikohal. Siinjuures tuleks veel märkida, et ortodokssetest kogudustest on soome kog. ainuke, kelle vaimulik peab Rootsi raadios regulipäraseid hommikupalvusi. Ühenduses 15.a. juubeliga ilmub kog. leht 30-40 leheküljelisena ja pidulik kokkutulek toimub suviste pühade ajal Borås.

Immigrant-instituut

Stockholmis loodi uus koondis nimega "Immigrant-Instituut", millise ülesandeks on levitada teadmisi immigrantidest ja anda viimastele võimalusi oma seisukohtade ja arvamiste esitamiseks küsimustes, mis neid puudutavad. Kavas on muu hulgas n.n. "sisserändajate riigipäeva" korraldamine.

Instituudi juhatus koosneb 9 liikmest, kusjuures esimehe funktsioon rolteerib kahe juhatuse koosoleku vahcaja pikkuses. Aseesimeheks on praegu Osmo Vatanen, sekretäriks Miguel Benito, kassapidajaks Mirja Huusko ja liikmeteks Nikolaj Klaus v. Kreitor, Elisabeth Dorné, Herman Grill ja Sulo Potapoff.

Leinateateid

New Hampshires, USA-s. suri 18. jaanuaril Olga Hargla-Hansen, sünd. 5. märtsil 1903 Harglas.

Heidelbergis, Saksamaal, suri 21. jaanuaril Agathe Marie Peterson, n-na Hansen. sünd. 15. detsembril 1905. Kadunu oli end. Päevalehe toimetusliikme Ilmar Petersoni abikaasa.

Salisburys, Marylandi osariigis, suri 24. jaanuaril dr. Vitali Malinovcky, sünd. 3. mail 1885 Ukrainas.

Torontos suri 29. jaanuaril Rudolf Karro, sünd. 20. mail 1905.

Seabrookis, USA-s, suri 24. jaanuaril Martin Truumees, sünd. 17. septembril 1898 Saaremaal.

Lakewoodis, USA-s, suri 25. jaanuaril Anna Tacchella, sünd. 12. novembril 1897 Leedus.

Londonis, Inglismaal, suri 28. jaanuaril Hilda Sanglepp, sünd. 24. mail 1908 Kaevas.

Tartus suri 26. jaanuaril Ida Kubpart, n-na Soo, sünd. 16. juulil 1903 Hummulis.

Torontos suri 25. jaanuaril Meeta Kuut, sünd. 7. juunil 1902 Võrus.

Hageris, Eestis, suri 24. jaanuaril Sofie Silm, sünd. 26. jaan. 1895.

Ühendriikides suri 17. jaanuaril Aita Mardus, sünd. 21. septembril 1893.

Peace Riveril, Alberta provintsis Kanadas, suri 14. jaanuaril Marta Simm.

Külastage
EESTI MAJA
WALLING. 34-I

Tänapäeva Aegviidu on turismibaasiks

Ridamaja "Krokodill" Aegviidu-Nelijärve turismibaasis.

Harju rajooni koossesisu kuuluv Aegviidu on tänapäeval alev, mille piiridesse jääb ka Aegviidu järvede ümbrus koos Nelijärve turismibaasi ja raudteepeatusega. Alev on endiselt tähtis liiklusteele sõlmpunkt, kus Tallinn-Tapa raudteega ristub vana Tallinn-Tartu ehk nn. Piibe maantee. Broshüüris "Aegviidu-Nelijärve" öeldakse, et Järva-Jaani ja Jõgeva kaudu Tartusse mineval maanteel on Tallinn-Tartu vahelises liikluses teisejärguline osa, kuna peamine ühendus ülikoolilinnaga toimub läbi Kose-Risti ja Põltsamaa kulgeva magistraali kaudu.

1400 elanikuga alevi territoorium hõlmab 9,8 ruutikilomeetri suuruse maa-ala, mis haarab peale päris-Aegviidu veel osa Kosenõmmest, Nelijärve ja Uueveski. Jaanuaris 1972 oli kogu Aegviidus kokku 260 elumaja, millest 192 kuuluvad individuaalvaldajaile.

Broshüüris öeldakse, et suurem osa Aegviidu hoonestikust jääb raudteest põhja poole, Piibe maantee ja Mustjõe lammi veerul kasvava kuusemetsa vahele. Alevi vanema osa moodustab raudteejaam ja selle taha, teisele poole Piibe maanteed jäävad majad, kus asub ka enamik alevi ametlikke ja ühiskondlikke asutusi.

Näiteks paikneb sääl kultuurimaja, milleks on omaaegne Lehtse mõisa jahiloss ehk nn. Mustakäpa suvemaja. Võib nimetada ka 8-klassilist kooli, kus õpilasi umbes 170. Keskkooli Aegviidus ei ole.

Ülevaates liikluse kohta öeldakse, et ööpäevas peatub Aegviidu jaamas 10 Tallinna poolt tulevat ja 11 sinna minevat reisirongi, millest viis on linnalähedased. Hommikul ja õhtul läbivad alevit ka liinibussid, mis sõidavad Koeru-Rakkesse ja Simuna-Laekveresse, tulles Tallinnast. Samuti ka Tallinn-Tartu bussiliin, mis kulgeb üle Jõgeva.

Matkateede osas märgitakse, et huvipakkuv on sõit Nikerjärvelt Uueveski ja Mägede küla kaudu Lehtmetsa-Ristile, kust on võimalik edasi sõita "Töe ja õiguse" maale, Tammsaare Vargamäele. Ent hoiatatakse, et sõiduautodele ja suurtele bussidele on sügavate roobaste, soosilidade ja sagedate tõusude-langustega teelõik Uueveskilt Mägedeni rasketi läbitav.

Endine Aegviidu turistide kodu Nelijärvel on tänapäeval turismibaas. Öeldakse, et 1950-ndail aastail tehti peahoone juures juurdeehitustöid: katusekorrusele ehitati 20 voodikohaga ühistuba, mis on sisustatud turismikabinetiks, alumisele korrusele rajati kultuuriliste ürituste ruum ja laiendati sööklat.

Järve kaldale on ehitatud saun ning supelhoone ujula ja hüppetorniga. Turistide käsutuses on veel paadisadam ja palliväljakud. Tublisti laienes baas 60-ndail aastail, mil valmisid kuus nägusat 4-taolist maja 16 inimesele ning kaks ridamaja, millest "Krokodili" mahutab 96 ja "Dinosaurus" 60 turisti.

Korraga saab turismibaasis ööbida 320 inimest. Eeskätt teenindab baas turismituusikuga saabuvaid puhkajaid, nendib broshüür. Lisatakse juurde, et 1970 viibis Nelijärvel 5600 turisti, kellest enamiku moodustasid siberlased ja kaugidalased. Turistide päralt on Aegviidu-Nelijärve alates 20. maist kuni 20. septembrini, talvekuudel aga kasutavad baasi Tallinna spordiühingud ja koolid.

Alevi kalmistul, Kabelimäel puhkab eesti rahvatantsu ema ja "Tuljaku" looja Anna Raudkats (surn. 1965), kes veetis oma viimased eluaastad Aegviidus. Tema kalmule on asetatud mälestuskivi.

Enamik alevi elanikest on seotud tööga kas kohalikus metsamajandis või Türi Metsakombinaadi Aegviidu metsapunktis. Metsi kahjustas tunduvalt 1967.a. torm, mis Aegviidu metsamajandi maadel murdis maha 643 000 tihumeetrit metsa. Nüüd meenutab tormi tallermaad 1500 kehtarit reisemikke ja kilomeetrite viisi raskestest metsaveokitest sissesõidetud teid.

Kohalik metsapunkt saadab suusapakke Pärnusse, vineeri- ja paberipuid Tallinna ja sulfaatpropse Kehrasse. Osa palke saetakse kohapeal laudadeks, millest valmistatakse mitmesuguseid kaste ja surnukirste.

1956-58 ehitati kabelimäele Tallinn-Leningradi raadioreleeliini vahejaam, mille terasmasti kõrgus 85 meetrit. Samal ajal rajati Aegviidu mändide alla uus Side tänav, mille ääres valmisid releejaama töötajate elamud. 1958 valmis Aegviidu-Kehra kõrgepingeliin, millega lahenes ka alevi elektrifitseerimise küsimus. (LTE).

Spordiringvaade

SPORTLASTE HÜÜDNIMEDEST

Rootsi spordiajakirjanikud muigavad ikka veel selle üle, kuidas Müncheni olümpiamängude esimene kuldmedalivõitja, rootsi laskesportlane, oli neile täiesti tundmatu. Asjas oli süüdi see, et tema nime oli hääldatud Skanakker ja mitte Skanåker. Samal ajal aga need reporterid hääldavad muuiaste nimesid rootsipäraselt, olgu need siis ameeriklane Johnson või soomlane Vasala.

Ja vene ujuja V. Bure vaevalt aimaks, et jutt on temast, kui Bure hääldatakse maailma tuntud keeltes ainulaadse u ja ü vahepealse vokaaliga ja lisatakse kahesilbilisele nimele samuti ainulaadne accentus gravis.

Nii kaua kui eksootiliste maade sportlased ei kuulu maailma paremikku, pääseme nende nimede hääldamisest; loeme neid vaid lehtedest. Tänini on Madagaskari saare ainus kuulus sportlane 100 m jooksja Jean-Luis Ravelomanantsoa (Mexico finalist). Muidu peaksime harjuma nende parima keskmaajooksjagu resp. kettaheitjaga, kes on Randrianahijaona ja Ratovonjonahary. Tseiloni kõrgushüppe rekord kuulus aastaid mehele, kelle nimeks oli Nagalam Ethiriverasingham.

Aga pikaks venivad nimed juba teisel pool Läänemerd. Mäletame veel endist maailmarekordi omanikku takistusjooksus, poolakat Zdzislaw Krzyszkowiak'i, kes käis ka Rootsis võistlemas, ja kes siin "ristiti ümber" nimega Kryckan, mis on peaiegi haivustava tähendusega, eriti jooksjale.

Ja ega lihtsadki nimed moonutamisest pääse! N. Liidu sportlaste nimede moonutamises pole siiski mitte ainult kirilli tähestik süüdi. Eestlane Jüri Tarmak on nüüd siin maal tuntud nimi, ja spordiveergudel esineb ta pahatihti "rootsistatud" nimega Tarmark.

Sportlane, kes saavutab kuulsuse, jääb vaevalt rahvasuus Johanssoniks või Karlssoniks. Talle leitakse kergesti uus nimi, eriti kui ta on pärit provintsist või tundmatust kolkast: Mora-Nisse, Sura-Pelle. Spordiajalukku Jäinud kohanimedega võiks koguni korraldada küsimusvõistlus ehk viktoriin. Kes on näiteks rootsi sportidelust Nacka, Knivsta ja Skackan?

Mõned neist on oma hüüdnimega nii kuulsaks saanud, et nad on päris ametlikult selle nime omaks võtnud. Jäähokimängijast Sven Johanssonist sai Sven Tumba ja Möödunud aastal profielust Rootsi naasnud jalgrattur Erik Pettersson on nüüd kirikukirjas Erik Fåglum.

Nilsugune nimede vahetamine pole siiski mitte televisiooni-ajastu väljamõeldis. Juba 30-ndatel aastatel sai pikamaajooksjast Henry Jonssonist Henry Kälarne.

Populaarsel sportlasel peab muidugi olema kõlav ja iseloomustav nimi. Siin maal ei näi sportlaste hu'gas olevat mingit vahet sõimunimel ja meelitusnimel — jätkame viktoriini — Honken, Stöveln, Månen, Sputnik.

Kus aga suured rahad on mängus ja kus sport on peaaegu päris "showbiz", seal on nimedki nagu laenatud mõnest Hollywoodi filmist: Sugar Ray, Dick Tiger, Hurricane Jackson. Või siis jälle nimi nagu Muhammad Ali.

Meie aga, eestlased, oleme uhked oma Vene Lövi ja Maailma-Kristjani üle... (EPL/AR)

Kohaliku elu

STOCKHOLM

Tall. L. II Tütarl. Gümn.

Endiste õpetajate ja õpilaste kokkutulek on 18. veebruaril kell 1 päeval Eesti Majas, Wallingatan 34.

Registreerida palutakse pr. Å. Tammarile — tel. 99 15 39 või pr. Erika Tombachile — tel. 48 88 74.

Ülikool näitas filme Eestist

TORONTO (EPL) — Toronto York ülikool korraldas filmiõhtu, kus näidati N. Liidu saatkonna vahendusel saadud kahte okup .Eestis valmistatud filmi — Börnhöhe jutustuse järele vändatud "Pirita kloostri viimased päevad" ja Oskar Lutsu "Kevade". Etendus oli sissejuhatuseks "Kanada-N. Liidu sõprusühingu poolt kavandatud filmiõhtutele, kus korraldajaks on N. Liidu saatkonnas töötav eestlane Veeber.

Filmi oli vaatama tulnud umbes 200 eestlast, kes olid kokku tulnud "suust-suhu-levitamise" meetodiga — üks kunstiajalugu õppiv eestlanna oli enne filmiõhtut kaasmaalastele helistanud ja kutsunud neid etendusele. Avalikkuses filmi esitamise kohta mingit teadet ei ilmunud, küll oli teade ülikooli teadetetahvlil. Seekord olid esitamisel apoliitilised filmid, kuid Torontos arvatakse, et edaspidi tulevad näitamisele ka poliitilisema sisuga filmid okup. Eestist.

Stockholmi Eesti Lasteaia mudilased olid koos emadega Eesti Maja külalisiks ühenduses ajutistest ruumidest maja viiendal korrusel lahkumisega esimesel korrusel valminud uutesse ruumidesse, mis on praegu moodsaimad kogu Rootsis (EPL-foto Lepper).

Prohvet Maltsveti talurahva liikumine möödunud sajandil

Üks erakordsemaid nähtusi möödunud sajandi keskpaigu selleaegsetes Eesti oludes on kahtlemata Prohvet Maltsveti poolt tekitatud talurahva liikumine, mis rahva südamed ja meeled lainetama pani, nii et kajastus sellest lihtsast hariduseta Järvamaa talupojast ulatus ülemkirikuvalitsuse, kuberneride ja isegi keisrini. Kodanlise nimega Juhan Leinberg, kelle sünnist 14. sept. 1812 nüüd juba möödunud 160 aastat, oli rahvasuus tuntud Prohvet Maltsvetina, milline nimi edasi on kandunud ajaloo- ja kirjanduse käsitluste kaudu.

Juba varemgi on eesti rahva hulgas olnud talupojast prohveteid. Üheks selliseks oli Prohvet Järve-Jaan, kes sündis 16. nov. 1768 Pärnumaal (surn. 1820). Temal puudus tol ajal veel prekonnanimi ja teda hüüti alles kodukoha Järveküla järele Järveküla-Jaaniks. Ta omas Pärnuja Läänemaal, kus ta ringi liikus, prohveti kuulsuse, kes ette kuulutas lähemaaja ja kaugemaid sündmusi — nii poliitilisi kui tulunduslikke. Uurimusliku ülevaate temast on kirjutanud prof. M. J. Eisen "Eesti Prohvet Järve-Jaan" (1918, 2. tr. 1921).

Kui Järve-Jaan rahvasuus prohveti nime pälvis oma ettekuulutusliku ennustuvõimega ühe sugupõlve võrra varem, on Juhan Leinberg Prohvet Maltsvetina hoopis laiemalt tuntud ja tema tegevus laiahaardeline.

Temale on omistatud tähelepanu kui talurahva liikumise juhile, usulise äratajana, uue usu otsijana ja tol ajal kodumaalt massilise väljarännu õhutajana.

Tema poolt algatud usuline liikumine oli toimumas samal perioodil ja samuti Põhja-Eestis, kus tekkisid mitmed talupoegade rahutused uue agraarseaduse väljakuulutamisega, ja mis Harjumaal Juuru kihelkonnas kujunes veriseks vastunakuks, ajaloos tuntud "Mahtra sõjana" 1858. Leinberg oli uurimise all ja saadeti ahelais Riiga kindralkuberneri juurde ülikuulamisele. Ta pääses karistuseta, kuna ta poliitilist tegevust ei saadud tõestada. Hilisem ajalugu on aga küll väitnud, et Leinbergi poolt tekitatud usulise liikumise ja õpetuse kaudu talupoeg sai teadlikumaks oma õigustes ja nõudlustes. Karistusest pääsemine ning muude ülekuulamiste ja kimbutuste järele võitis liikumine veelgi — leiti, et teda kaitseb mingi saladuslik jõud.

Juhan Leinbergi isik ja tegevus on täis vastolusid ning tema kaasaegsed olid temast mitmesugusel arvamisel.

Tema pooldajad nägid temas Jumala äravalitud meest, kirikuõpetaja Ed. Ahrens iseteadlikku petist, Eestimaa kuberner peab teda uue usu asutaja au otsijaks, J. V. Jannsenile oli ta usuline jampsija, õpet. Martin Liple eksija, kes tõit otsis ja A. Kampffile ilmalik usumehe maskis.

Eduard Vildele oli ta aga vaimulik rahvamees. Oma suurromaaniga "Prohvet Maltsvet" (ilmus eriraamatuna esmakordselt 1905. a.) on Vilde dokumentatsioon-ürikute najal toonud ja istutanud prohveti rahva teadvusse.

Kuivõrd rikkalik on materjal Maltsveti üle, nähtub ajaloolase A. Kruusbergi poolt kogutud materjali hulgast, mis publitseeritud 1931. a. Akadeemilise Ajaloo Seltsi toimetusena pealkirjaga "Materjale Maltsveti liikumise kohta", 468 leheküge, sisaldades rahva suust kogutud materjali kõrval Balti kindralkuberneri, Eestimaa kuberneri ja kirikute arhiividest materjale.

Juhan Leinberg sündis 14. sept. 1812 Järvamaal Koeru kihelkonnas Käni-hansu talus usklike vanemate pojana. Õige noorena asus ta Järva-Jaani Maltsveti talu pidama, millest saigi nime Maltsveti Juhan. 22-aastasena on ta juba Amblas kõrtsipidaja. Rahutult ei püsi ta sealgi kaua ja varsti on ta mitmes paigas.

Looduse poolt rikalikult andidega varustatud, kuid ilma hariduseta, suutis ta olusid kasutades lühikese ajaga jõukaks meheks saada, mis tookordseis maaoludes väga haruldane.

Ta oli põllumees, kõrtsipidaja, hobuseparisnik, mölder. Tallinnas majaomanik, äriteenija jm. Olles ise tumeda minevikuga, mida ta ei salga, kutsub ta kaasinimesi meeleparandamisele, sest aruandmise- ja kohtupäev olevat ligi.

Tema usule tulemise-ärkamise kohta on mitmeid versioone. Ise ta olla maininud ülekuulamisel Liivimaa superintendenteile Riias, et senise elu pärast sisetunde piinasid kannatanud. Rahva seas liikvel temalt eneselt, et ta kõrtsipidajana hirmsat unenägu näinud. Ta vennapoja C. Maltsi teate järele tabanud teda piinav jooksvahaigus ja ta töötanud terveks saades kauplemisest loobuda ja kuulutajaks hakata.

Ajaloo perspektiivist vaadatuna, hinnati Leinbergi tolleaegseis oludes liiga kõrgelt, teda mitmeti süüdistati ja terve Maltsveti küsimus ja tema võimed suureks puhuti. Kuid, nagu Järvamaa võimumehed ja haritlased tõendasid, olnud tal pilk, mis igatühtt sundinud temast osa võtma ja Eestimaa kuberner W. Ulrich toonitab veel tema kindlat iseteadlikku ülesastumist ja fanaatilist julgust kõnelemisel.

Kuigi Leinbergi puht usulineprohvetlik tegevus kestis kaheksa aastat, et suutunud ta mingit vaimnud ja järjekindlat õpetust luua.

Tema usulise liikumise osalised jäid luteri kiriku rüppe ja prohvet ise on Koerus veel 1868. a. armulaual olnud.

1861. a. kiriklik ülekuulamine Leinbergi lahkusu läbikatsumiseks valgustab mõnevõrra seda küsimust. Selle järele on prohvet oma usulises õpetuses seadnud Vana Testamendi kõrgemale Uus-Testamendi omast, keelas sealiha ja vere söömist, viina ja tubaka tarvitamist, kujude ette kummardamist, nõudis lihtsust eluviisides ja riietuses, paastumist ja palvetamist. Pilv pidi pühitsetud hinged tulevate hirmsate aegade eest töötatud maale viima. Õpetuse pooldajad pidavat endid Jumala lasteks ja pühadeks, muid kristlasi roojasteks, Püha Vaimu valatavat nii meeste kui naiste peale välja ja nii võivad mõlemad olla prohveteiks, imesid teha ja tulevaid asju ennustada. Ennast ja pidanud, kelle peale Jumala vaim on välja valatud. Maltsvetlased pidavat endid Jumala käsi täitjatena ilmaliku ja vaimuliku ülemuse korraldustest kõrgemal.

Maltsveti liikumist on ühendusse seatud "taevaskäijate" (märkujate) liikumisega, mis 18. sajandi alguses eesti naisprohvetide algatusel esile kerkis seoses vennaskogudeste liikumisega. Kehalise ülespõnguitse ja haiglaste tundeilmingute tagajärjel hakkasid nad nägema visioone põrgust ja taevast, kuulutama rahvale ja ennustama ka inimese saatust pärast surma. See liikumine levis Läänemaalt lähtudes üsna laialdaselt talurahva keskel, kuni see keelustati kohtuvõimude abil ja soikus.

Mööd. sajandi 60-datel aastatel hakkas prohvet õhutama rahvast väljarännule. Usulise teotsemise tung näib tal olnud mõneks ajaks raugenud.

Kavatsuse teostamisele aitas kaasa "naisprohvet" Minna Reining, kes kuulutas Leinbergi jumalast saadetud meheks, kelle ülesandeks oma rahvast kodusest viletsusest välja viia. Prohvet ise läks saadikuna 1861. a. algupoole teele koos oma vennapoja G. Maltsiga. Viimane pöördus kodumaale tagasi väljarändajate järele kuna prohvet sinna jäi. Krimmi jõudes olid väljarännanud töötatud maast pettunud ja prohvet hoidus neist eemale. Tema alustatud usuline liikumine rauges seal nagu kodumaalgi.

Kodumaalt väljarännu algaastail läinud sajandi 60-date algul olid just maltsvetlased need, kel suuremad viletsused teekonnal tuli läbi elada. Ettevalmistamata teekonnale asuti tervete perekondadega — lastega ja raukadega. "Postipapa" J. V. Jannsen kirjeldab üht sellist 500-pealist gruppi. Nende ajeks oli nende prohveti kuulutus. Peterburgi kubermangu jõudnud väljarändajaid püüab abistada Peterburi Jaani kogud. õpetaja JOhann Laaland, kes osa maltsvetlasi asundas oma maa-alale Peterburgi kubermangus Demkina külas.

Sel ajal kui prohvet oli teel krimmi, oli tema isehakanud abiliste õhutusel rahvast kogunenud Tallinna lähedale Lasnamäele "valget laeva" ootama, mis neid töötatud maale viiks. Pika ootamise järele ajas politsei nad laiali. Ka muid kodumaal toimunud ettevõtmisi maltsvelaste poolt, prohveti Krimmis oleku ajal, ei saa panna tema arvele.

Krimmis, oludega kohanedes, hakkas ta varsti jälle ärimehena teotsema. Et perekond talle sinna järgneda ei tahtnud, tuli ta Eestisse tagasi 1865. aastal. Talle keelati seletada ja oma õpetust levitada. Kitsamais ja perekondlikes ringides pidas ta ometi palvetunde ja poolehoidjaid oli tal rohkesti. Endine ärivaim oli temas jälle ärganud: Paidesse oli ta ostnud maja, idanud talu ja kaubelnud kariloomade ja viljaga. See kodumaal veedetud periood kestis 20 aastat ja ta suri 16. augustil 1885, jõudes ligiläheduses oma 73-nda eluaastani.

Ajaloo taustal Juhan Leinbergi, alias Prohvet Maltsveti, on mitmeti vaadeldud ja käsitatud, nagu juba eelpool vihjatud. Üldisemalt on maksvusele pääsenud tuntud vaimuhaiguste eriarsti, pataloogi ja ajalooharrastaja dr. med. Juhan Luiga tees kirjutises "Juhan Leinberg" (kuukirjas "Eesti Kirjanuds" 1914). Selle järele oli Leinberg erakorraline inimene, usuhaige tunnustega, seega teatava määrani patoloogiline nähe. Teda sellest seisukohast vaaldelda ja temast mainitud haiguse tõusu ja mõõna läbi tingitud nähud kõrvaldada, legendid ja müüdid tema ümbert samuti, siis jääks järele tavaline igapäevane andekas inimene. (ME/R.A)

Koguge ka Baltikumile nimesid!

Expresseni lugejakirjade nurgas ütleb üks endine sotsiaaldemokraat Karlstadist: "Kas ei oleks nüüd õige aeg härra peaminister, anda rootsi rahva kätte ka nimekirjad allkirjade kogumiseks tugevaks protestiks N. Liidu rõhumise vastu Tshehhoslovakkias, Ungaris, Eestis, Lätis ja Leedus? Kui vene tankid rullusid tänavatel üle kaitsetute tshehhide Prahas, kostus ainult nõrku proteste Rootsi valitsuse poolt".

Kes on kiireim?

PARIIS — Pariisis toimus omapärane võistlus lennuki, raudteerongi ja auto vahel.

Brüsseli ja Pariisi vahel avatakse ametlikult järgmisel nädalal uus autode kiirtee. Uue kiirtee propageerimiseks korraldati järgmine katse — samal ajal hakkas Pariisi ooperimaja eest auto Brüsseli kuningapalee poole sõitma kui Pariisi jaamast lahkus rong Brüsselisse ja lennujaamast lennuk Brüsselisse. Auto jõudis sihtkohta esimesena, kusjuures sõidukiirus kordagi ei ületanud 120 km tunnis, kasutades uut kiirteed. Lennukisõita jõudis palee ette 12 minutit hiljem ja rongisõitja 67 minutit pärast autot.

Leinateateid

Torontos suri 17. jaanuaril Aita Mardus, sünd. 21. septembril 1893.

Ühendriikides suri Jakob Adamtau.

†

Lahkus armas sõber ja kutsekaaslane

Sv.lendur, Kol.-leitnant

Arnold Under

Mälestavad kurbuses

EESTI LENNUVÄELASED ROOTSIS

†

Minu armas ema

Marie Tiitus

Sünd. 28.3.1888
Surn. 3.2.1973 Mustjalas

Sügavas leinas

EDUARD ABIKAASAGA
SUGULASED
Kodumaal

Puhka rahus kodusaare mullas kallis emakene!

†

Minu unustamata abikaasa, meie armas isa ja vanaisa

Arthur Ambros

Sünd. 8.1.1895 Tallinnas
Surn. 3.2.1973 Stockholmis

Sügavas leinas

MARTA
HEINO PEREKONNAGA
EVI ja ARNE
RICHARD
perekonnaga Eestis
SUGULASED

Matusetalitus toimub laupäeval, 17. veebruaril kell 12.00 S:t Thomase kirikus Vällingbys.

†

Arthur Ambros't

mälestavad kurbuses

ELSA
HELMI
MEA

†

Armast kolleegi

Arthur Ambros't

mälestavad

JUHAN AAVIK
PRIIT ARDNA
CELIA AUMERE
ELLI-MARIA HALLAP
MARIE KALBEK
ERICH KALJOT
MARI KAMP
HARRI KAASIK
EDMAR KUUS
VALENTINE KASK
MILVI LAID
AGNES LEPP
VALENTIN LIND
NIINA LOONA
IDA LOO
GRETE LÜDIG
HILMA NEREP-MOSSIN
ELMAR NEREP
GERD OLAK-NEGGO
MARJE PARIKAS
SIGNE PINNA
ALFRED PISUKE
EDUARD REINING
LENSI RÖMMER
JUSSI ROMOT
LYDIA VIIDAS-TIITSO
AARNE VIISIMAA

†

Meie kallist

Aleksander Lobjaka't

Sünd. 21.3.1898 Tallinnas
Surn. 29.1.1973 Tallinnas

mälestavad kurbuses

ALIIDE
HELGA ja HEINO

Ei saand Sulle tänu tuua armastusel andid anda — isakene, kullakene.

A. H.

†

Raske haiguse järele kodumaal lahkunud

Aleksander Lobjaka't

mälestavad

SUGULASED ja OMAKSED Kodumaal, Norrköpingis ja Torontos

†

Vaikselt uinus meie ema ja vanaema

Alvi Reigo

Sünd. 15.6.1890 Saaremaal

Surn. 4.3.1973 Solnas

Mälestab sügavas leinas

POEG PEREKONNAGA

Matusetalitus toimub teisipäeval, 13. veebruaril kell 15.00 Solna kirikus.

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

A. C. Andersson

Begravnings- och Eldbegängelsebyrå

Östra Larmgatan 14, Göteborg
pöiki vastu NK P-maja.
Tel. 031/11 53 06 - 11 90 46
Korter 23 41 52 - 18 69 41

Eriala:

Eestikombelised matusetalitused

Noorte Kunsti Grupp sai omale ruumid

Eesti Noorte Kunstigrupp, kes hiljuti alustas tegevust eduka noortenäitusega Eesti Majas, on nüüd saanud ruumid korporatsioon Sakala kovendi juures.

Noorte käsutusse jäävad kolm tuba ja köök, millistest suur tuba sisustatakse ateljeeks, teisi ruume kasutatakse kooskäimiseks, kursusteks jne. Noored teostavad remondi ja sisustamise ise ja loodavad valmis olla kuu lõpuks.

Uutes ruumides, Grev Turegatan 15, III tr. toimub esimese üritusena õlimaali kursus, mida juhatab Kunstiakadeemia õpilane Kirstina Kauri. Kogunemine neljapäeval, 15. veebruaril kell 19. Kõik noored kunstihuvilised teretulnud. Lähemat informatsiooni annab Mart Kikerpuu ,tel. 710 61 58.

OTSIMINE

16-aastane tütarlaps Eestist otsib kirjasõpra. Soovitav oleks umbes samaealine tüdruk või poiss. Aadressi saab EPL toimetusest Eskilstunas, tel. 016/14 77 72.

†

Head sõpra

Alvi Reigo't

mälestavad leinas

perekonnad:

V. RAID
E. LAIDNA
J. RAID

†

Armast lellepoega

Arthur Ambros't

mälestavad sügavas leinas

ALFRED
AUGUST
FELIX
RICHARD
ROBERT

perekondadega

Südamlik tänu kõigile, kes meie armsa

Ene Reede

matusetalitusest osa võtsid, kaunite lilledega teda ära saatsid ja meie leinale kaasa tundsid. Eriti täname tema töökaaslasi Svenska Mejeriernas Riksförening'ist.

ABIKAASA ja ÖDE

LAULUKOORIDE SUURBALL

Pärast mees- ja naiskoori eraldi esinemisi ühineti suureks segakooriks Hilma Nerep-Mossini taktikepi all ja lauldi vana eesti pidulaulu "Tuljakut" (EPL-foto Trummer).

Stockholmi Eesti Naiskoori ja Eesti Meeskoori ühiselt korraldatud talvehooaja kontsertball laupäeval 3. veebruaril kujunes elavaks ürituseks eriti suure hulga noorte osavõtul. Kuna kuulda on, et meie üliõpilaste akadeemilist balli sel aastal ei peeta, siis kasutasid paljud tudengid head juhust lõbusas meeleolus koos olla ja tantsida. Koos kooride oma liikmetega oli külalisi 700-a inimese ümber.

Pidu algas kontsertosaga, mida vaheldumisi täitsid nais- ja meeslauljad, kes lõpuks ühinesid segakooriks sinise saali laial trepil tõelise eesti pulmatuju "Tuljakus". Koore juhatasid Hilma Nerep-Mossin, kes toimis ka klaverisaatjana ja Lembit Leetmaa. Meeskoori ettekandeist pääsesid enim mõjule V. Kappi "Põhjarannikul" ja rütmikindel R. Toi "Uhti uhti uhkesti, viisk läks Tartust Viljandi..." Naiskoori pärlid olid R Pätsi "Pill oll' helle", kusjuures noore solisti Jaan Seimi flöödimäng kajas tõesti kurblikult hella pillina läbi avara sinisaali ja E. Tubina "Vanapiiga laulud', milles publik tänu koori heale diktsioonile võis nautida ka lõbusat teksti petjast poisist, kes aina lubad tuua pikkade paeltega sitsi või siidipõlle.

Esinemise vaheajal pidasid lühida tervitusköne-dueti kooride eismehed Muusa Eriksson ja Madis Gering, kes ütlesid, et vastupidi kurjadele keeltele, et eestlaste koostöö kunagi ei kanna vilja, on kontsertball selgeks tõendiks, et see nii ei ole ja et publiku elava huvi tõttu ühinge esimene suurpidu ei tohiks jääda mitte viimaseks.

Kiiresti kaetud pikad supeelauad, mis oma alla võtsid poole peosaalist, täitusid peagi pidulistest. Samuti leidis ka ohtrat kasutamist külaliste poolt suupistetega puhvet, kus röömsalt seisid sabas paljud ülikoolinoored. Meeldivaks vahepalaks oli mezzo-sopran Anne-Mari Horm-Askeri esinemine põimikuga operettidest "valge hobuse võõrastemaja", "Dollariprintsess" ja musicalist "My Fair Lady". Kahjuks võitles noor laulijatar siingi, samuti kui teadustaja Mati Klaar, sinise halli haiva akustikaga. Balli lõpuosas lõbustas külalisi noorte lauluansambl koosseisus: Mari ja Tiiu Siim, Tarmo Sepp ja Jaan Seim.

KARIN

Ago Neo 65-aastane

Ago Neo

Stockholmis tähistab 12. veebruaril 65-aastast sünnipäeva maadlusveteran ja ettevõtja Ago Neo.

Juubilar on sündinud Harjumaal Vihterpalu valas talupidaja pojana, kus ta lõpetas sealse algkooli. Jatkas edasiõppimist Tallinnas, kus ta ka hulk aastaid töötas Teedeministeeriumi garaazhi juhatajana. A. 1944 siirdus ta Rootsi, kus algul oli mehaanikatöökoja omanikuks, hiljem asutades veoäri, mida peab praegugi.

Maadlemisega algas Ago Neo 1928 a. V:S Spordis ja juba järgmisel aastal tuli ta vabamaadluse poolraskekaalus eesti meistriks. 30-dail aastail oli Ago Neo poolraskekaalu paremaid mõlemas stiilis. Berliini olümpiaadil a. 1936 võitis ta hõbemedali vabamaadluses ja pronisk klassikalises stiilis. Euroopa meistrivõistlustel on ta saavutanud kaks hõbemedalit ja kolm pronksi — kokku seitse medalit. Eesti meister 16 korda, 33 korda rahvusmeeskonnas.

Ago Neo on praegu aktiivne tegelane Stockholmi bridžiklubis ja Stockholmi Eesti Meeskooris.

KIRIKLIKKE teateid

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peapiiskoplik Kogudus. Peajumalat. 11/2 kl. 14 Jakobis, kog. õp., laulur. Pärast jumalat. leeriõpetus kog. ruumes, Walling. 34, teine korrus.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Peakirik, 11/2 kl. 11 rootsikeelne liturgia. Tõlneri ja variseri pühapäev. Teen. ülempr. Nael.

GÖTEBORG: Guldhedeni ortodokskirik, 11/2 kl. 11 liturgia, preester Poska.

SOOME ORTODOKSKIRIK

STOCKHOLM: Matteuse Lillkyrkan, Vanadisv. 35 liturgia 11/2 kl. 11, ülempr. Juhkam. Ömblusring ja õppering.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Bråvallag. 11, 10/2 kl. 18 vabakirikute palveõhtu. 11/2 kl. 10 pühapäevakool, kl. 11 jumalat., E. Lindström ja Allan Laur, koor ja noored, Kristuse surma mälest. 13/2 kl. 19 kooriharjutus.

ALINGSÅS: KFUM Östra Kyrkog. 8 B, 11/2 kl. 11 jumalat. ja Kristuse surma mälest., A. Milder.

ESKILSTUNA: Elimis jumalat. 11/2 kl. 15, A. Roos.

GÖTEBORG: Blå Bandeti saalis, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 11/2 kl. 11, lühitunnistusi.

GÖTEBORG: Smyrna Eesti Kogudus, Parkgatan 1, 10/2 kl. 18.30 kog. aastapeakoosolek, 11/2 kl. 15 jumalat. ja pühapäevakool, K. Verendel jt., koori- ja soololaule.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26, jumalat. 11/2 kl. 13, L. Blees jt. Betania, Bråddg. 54, palvet. 10/2 kl. 17, kõnet ja laulu helilindilt.

● **Södertäljes sündis Ellen (n-na Paljasmaa) ja Aksel Peter Vagn B. Haugaard-Sörensenile tütar.**

Lasteaed

Algus lk. 1

lapsed ise ulatavad oma riideid riputama, loomulikult on ka pesulauad, tualetid jne. miniatüürformaatides.

Ä Kõrge standardiga mängukooli loomist finantseeriti ühelt poolt Socialstyrelseni toetusega (75.000 krooni) ja toetusega Andreas Tominga-se Sihtasutuselt (70.000 krooni). Nagu märgitud, on lapsevanemad ise annud tööpanuse, mis on kokku hoidnud vähemalt 10.000 krooni ja vastutavaks töötajaks oli tasuta arhitekt Kuldar Parik. Lapsevanemad on talgukorras annud ümberehitusel üle 200 töötunni.

Ja tulemus, nagu Lasteaia esimees Siim Saare ütleb, on kõige kõrgema standardiga lasteaed praegu kogu Rootsi kohta.

Lasteaia majandamine toimub ühelt poolt riikliku toetusega, teiselt poolt lapsevanemate osavõtumaksudega ning peale selle veel oma üritustega ja eesti organisatsioonide toetusega. Aastakulud on umbes 100.000 krooni aastas.

Uutesse ruumidesse on paigutatud tegevus, mis rootsi klassifikatsioonis kannab nimetust "halvdaghem" (pool-päevakodu). Lasteaed on avatud kella 8.30 kuni 13.30-ni (erikokkuleppel võib lapsi ka varem või hiljem tuua-viia), kusjuures lastele serveeritakse üks kord päevas Eesti Maja köögis valmistatud sooja toitu.

Lasteaia juhatajaks on Erna Klemmer, keda abistavad kasvatajatena Tiiu Anderson ja Silvi Somp. Igal lapsevanemal võimaldatakse üks päev semestris osa võtta lasteaia tegevusest, et sellega lähemalt tutvuda.

Esimene tegevuspäev uutes ruumides tõi lastele palju elevust. Kõik asjad ja ruumid uuriti põhjalikult läbi. Ja kõik meeldis nii lastele kui kasvatajatele ja vanematele.

Kuigi lasteaed nüüd alustas oma ruumides juba normaalse tegevusega, siis pidulik avamine kutsutud külalistega toimub ühenduses Vabaduspäevaga 25. veebruaril.

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Rootsi televisiooniprogramm

TV | Lördag

9.00 JAK. Färg. 6. Jak, gamen och fången.
9.10 Jugoslavisk tecknad kortfilm. Färg.
9.20 Den odödlige prästen. Om Nicolaus Rungius märkliga öde efter hans död år 1629 i Kemi, finland.
Suomenkieliset ohjelmat;
Finskspråkiga program:
10.50 Lasten ohjelma: Rakennuksella.
Barnprogram: På bygget — tecknad film. Färg.
10.10 Teatteriraportti turusta. Ohjelma kertoo siitä, mitä Suomen vanhimmassa kunnallisessa teatterissa, Turun kaupunginteatterissa, tapahtui keväästä 1971 kesään 1972 välillä ja miten nämä tapahtumat heijastuivat teatterin ympäristöön ja laajemmaltikin. Ohjelman on suunnitellut ja ohjannut Arvi Auvinen, kuvannut Esko Kajonterä, äänittänyt Taisto Tamminen ja leikannut Sepi Niemi.
Stadsteatern i Åbo. Medverk: teaterchefen Ralf Långbacka, regissör Kalle Holmberg m fl. Textat på svenska.
11.00—11.15 En francais. Färg. 3. Le vin rosé.
15.25—15.55 Regionalt: Göteborgs skärgård. Färg.
16.00 Start 4. Färg. Engelska för vuxna.
16.15 Varför inte sjövägen? Färg. Om kustsjöfart, ett transportalternativ.
16.45 Den siste liesmeden. Färg. Ett reportage från Igelfors Bruk i Östergötland.
17.00 Arvingarna. Färg. 5. Bröderna Hammond blir bortbjudna till en god vän till fadern.
I rollerna: Derek Benfield, Robin Chadwick, Glyn Owen, Richard Easton, Derrick Slater, Jennifer Wilson, Julia Goodman m fl.
17.50 Helgmålsringning. Färg. Från Ervalla kyrka i Närke.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Aktuellt i veckan. Textat. Färg.
18.30 Cirkus Benneweis. Färg. Medverkande: The Halfwitch, Alec Dobritch & Co, Franz Althoff och hans dresserade elefanter.
19.00 Fablernas värld. Färg. Pentti gör isönder munspelet.
19.05 Teskedsgumman och våren. Färg.
19.30 Den vite mannens väg. Färg. Kring en stig som upptrampades av svenska kolonisatörer i Delaware för drygt 300 år sen. Christian Stannow funderar.
19.50 Den egoistiske jätten. Färg. En saga för stora och små ur Oscar Wildes berättelse Den lycklige prinsen.
20.15 Melodifestivalen 1973. Färg. Svensk final i stockholm. Programvärd: Alicia Lundberg. Dir. och kapellmästare: Lars Samuelsson.
Medverk: 1. Lars Berghagen, 2. Ted Gärdestad, 3. Inga-Lill Nilsson, 4. Benny Andersson — Anni-Frid Lyngstad — Björn Ulvaeus — Agnetha Fältskog, 5. Glenmarks, 6. Kerstin Aulén — Mona Wessman, 7. Claes-Göran Hederström, 8. Barbro "Lillbabs" Svensson, 9. "Malta" Claes af Geijerstam — Göran Fristorp, 10. Ann-Kristin Hedmark.
21.00 Aktuellt med TV-nytt, sport, väder.
21.30 Melodifestivalen 1973, forts. Färg.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15—23.30 McCloud. Färg. 5. Sprängd stråkkvartett.
I rollerna: Dennsi Weaver, J. D. Cannon, Terry Carter, Rick Weaver, Neville Brand, Gary Collins, Shelley Fabares, Joseph Wiseman.

TELEVISION 2

14.35 EM i konståkning. Repris. Färg.
15.35 Lumpens skördar — om industriell återvinning av avfallsprodukter. Färg.
16.10 Krig och fred. Färg. 3. Härar möts vid Schöngraben. Repris.
17.00 Följ med till järnvägsstationen. Färg.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Lejonet Krasse. Färg.
17.35 Mumlan. Färg.
18.00 Om det ändå ville hända något spännande. Färg. Dansk film efter Beverly Clearys böcker om Henry Huggins.
18.30 Sverige 1917—1918. Färg. En tidskrönika i ord och ton av Olle Häger, Carl Torell och Hans Villius. 2. Polis polis potatisgris.
Berättare: Erland Josephson. Medverk: Margaretha Byström, Kjell Hugo Grandin, Per Grundén, Jan-Erik Lindqvist, Per Myrberg, Lis Nilheim.
19.20 Anslagstavlan. Färg. "Dags att deklarera".
19.30 Rapport med TV-nytt, väder och sport.
20.00 Ett resande teatersällskap. Färg. Del 8: För gud och en teaterdirektör är ingenting omöjligt.
Medverkande: Georg Rydeberg, Rolf Skoglund, Karin Kavli, Claes Thelander, Gun Robertson, Carl Billquist, Tor Isedal, Arne Källerud, Anna Sällström, Erik Hammar, Rolf Larsson, Manne Grünberger, Curt Minimal Aström.
21.00 De' va' de' de'. Färg. Magasinet som är mindre snällt än aktuellt. Gruppsala formulerar, Fem Fräscha Fynd figurerar och Anders Henrikson m fl musicerar.
21.30 Om Ikaros vetat ... Färg. Västtyskt program om förutsättningarna för flygplansnavigering.
22.00 EM i konståkning i Köln. Damernas fria åkning. Färg. Bengt Grive.
23.00—23.05 TV-nytt, väder.

TV | Söndag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.00 Uutisviikko.
Nyhetsveckan.
10.25 Kivikylä. Juhani Lompolon raportti pienen kiinalaisen kylän elämästä.
Stenbyn. Färg. Juhani Lompolo berättar om livet i en liten kinesisk by. Textat på finska.
Lasten ohjelma:
10.55 Nöpökoira ja talviurheilu.
Barnprogram:
Nöpö vintersporter. Tecknad film.
11.00—12.15 Högmässa från Mariakyrkan i Göteborg, komminister Erland Svala. Solosång: Anne-Marie Hennroth-Tersman. Körledare och organist: Kurt Wiklander. Psalmer: 15: 1—3, 8, 15; 4—6, 174; 9—14, 66.
14.00 Mitt i smällkalla vintern. Färg. Rapporter från norr, söder och öster.
15.00 Musik för miljoner — amerikansk musikfilm från 1945.
I rollerna: Margaret O'Brien, José Iturbi, Jimmy Durante, June Allyson.
16.50 Väskan. Färg. Jugoslavisk tecknad kortfilm.
17.00 Världen i fokus. Färg.
17.30 Landet runt.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Han lever. Sångstund med ungdomar från Björngårdsvillan. Färg.
18.35 Drömön — tecknad kortfilm. Färg.
18.45 En broder i Klara. Färg. Café Cosmopolite och författarbörderna i Klara. Författaren Erik Asklund berättar.
19.15 Barna Hedenhös. Färg. 4. Resan till Egypten.
19.30 Fint som snus — komiskt och seriöst — Gammalt och nytt med Eva Bysing och Bert-Åke Varg. Färg.
20.00 Bättre slödder — pjäs efter Emile Zola. Regi: Yves-André Hubert.
I rollerna: Roger van Hool, Pierre Tornade, Lucien Hubert, Francoise Seigner, Marie-France Pisier, Maud Rayer, Catherine Alcover, René Erouk, Juliette Mills, Francois Darbon.
21.00 Aktuellt med TV-nytt, väder.
21.30 ca Sportspegeln.
22.00 Mästarmöte i golf. Färg. På S:t Andrewsbanan i Skottland möts Gay Brewer, USA, och Tony Jacklin, England. Göran Zachrisson.
22.40—22.45 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

8.55 Stäm gitarren. Färg.
9.00 Jordbruk -73. 2. Jordbruk i utveckling II.
9.30 Bitte 2. Färg.
9.40 Spela gitarr med Uffe och Tabbe. Färg.
10.00 Våra massmedier. Hur använder vi våra massmedier?
10.30—11.30 EM i konståkning. Repris. Färg.
14.45 Vilhelm Mobergs Värend. Färg. I byn Moshultamåla, i Algutsboda socken, en del av det gamla kulturområdet Värend på södra sluttningen av småländska höglandet föddes författaren Vilhelm Moberg. 1965 gjordes detta reportage från bygden med författaren själv som berättare.
15.15 Bel Ami — pjäs efter Guy de Maupassants roman. Del 5: Suzanne.
Medverk: Robin Ellis, Suzanne Neve, John Bryans, Margaret Courtnay, Wendy Allnutt, Penny Thomas m fl.
16.00 EM i konståkning — uppvisning. Färg. Bengt Grive.
17.00 Bland vilda djur. Färg.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Lejonet Krasse. Färg.
17.35 Boppe Loppe och den galna familjen. Färg.
18.00 Ensam hemma åker gungstol. Färg. 1. Resan till Kullerbyttsgropen på Sängängen. TV-musical av Gunnel Linde. Musik Ulf Peder Olrog och Håkan Norlén. Scenografi: Hans Arnold.
Medverkande: Anna Wallin, Pontus Hultgren, Mattias Liljefors, Inga Didong, Åke Nygren m fl.
18.30 Drömfabriken AB. Färg. Lek och allvar med Eva af Geijerstam och Erik "Figge" Fichtelius m fl. Dagens teatergrupp: Fria Proteatern. Dagens husband: Splash.
19.30 Rapport med TV-nytt, väder och sport.
20.10 Våra favoriter. Träff på Herrgården med Gnesta-Kalle m fl. Färg.
21.00 No baas — nej herre. "Vi har dom lyckligaste afrikanerna i världen", Rhodesias premiärminister Ian Smith 1972. En film från Rhodesia av Stig Holmqvist och Aud Talle.
21.40 Säg det med en sång. Färg. Ger melodiradion folk vad folk vill ha? Vad är "folk"? Är melodiradion bara ett vänligt surr i örat eller ...? Medverk: Underhållningschefen vid Finlands radio Otto Donner, musikdocenten Jan Lind, Hoola Bandoola band m fl.
22.20—22.25 TV-nytt, väder.

TV | Måndag

Skol-TV:
10.10—10.30 Vårda och hjälpa. Högstadiet.
11.00—11.10 Bitte 2. Färg. Nybörjarkurs i tyska för vuxna.
Skol-TV:
12.00 Arabvärlden. Färg. 1. Irak. Högstadiet.
12.20—12.50 Efter gymnasieskolan. 1. Arbetsmarknaden förändras I.
14.10—14.35 Matiné-teater. Söndagen og Benny. Högstadiet. Gymnasiet.
16.30—16.50 Med morfar och Janne på Granholmen. Några vinterdagar på en skärgårdsö utanför Möja.
17.25 Jordbruk -73. 2. Jordbruk i utveckling II.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Deckare upa. Färg. 6. Vådan av att leka krig.
18.30 Halvsju. Färg.
19.30 Småborgarbröllop. Färg. Komedi av Bertolt Brecht. Regi: Kurt-Olof Sundström.
I rollerna: Ulf Johansson, Birgitta Valberg, Marie Göranzon, Irene Lind, Hans Ernback, Anders Nyström, Ulla Sjöblom, Erik Hell, Mats Olin.
20.30 6 741 dagar i Vietnam. Färg. Kampsånger, protestsånger och folksånger om och från Vietnam. Svensk text: Olle Adolphson. Sång: Monica Törnell och Björn Skifs.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Jobbet som någon måste ta? 4:e delen i serien om problem på arbetsmarknaden granskar skiftarbetet och är i huvudsak inspelat vid Degerfors järnverk. Textat.
22.15—22.20 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Lejonet Krasse. Färg.
17.35 Beppes godnattstund. Färg. Våra rum och våra hässjor.
18.00 Mannen bakom kapten Grogg. Om Victor Bergdahl, fader till den tecknade svenska filmen berättar Torsten Jungstedt.
18.30 Skrattkammaren. Godbitar från den gyllene stumfilmstiden.
18.50 Ställ upp. Färg. TV 2:s talangjakt landet runt. I kväll; Ängermanland. Programledare: Bengt "Polo" Johansson.
19.20—19.30 Bergslagsnytt.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport med TV-nytt och väder.
20.00 Våra folksjukdomar. Färg. 5. Reumatism.
20.30 Teddybjörn-ligan. Färg.
20.55 Anslagstavlan. Färg.
21.00 Välgörenhet och välfärd. Sjukvård, rehabilitering och medicinsk forskning bekostas idag till stor del med välgörenhetspengar. Är inte detta utgifter som samhället egentligen borde stå för? En debatt om frivilligorganisationernas ställning och möjligheter i Sverige. Programledare: Göran Karlefors.
21.40 Kvällsöppet. Gary Engman med gäster.
22.35—22.40 TV-nytt, väder.

TV | Tisdag

Skol-TV:
8.30—8.50 Naturkunskap åk 1. Färg. 12. Information och kommunikation. Gymnasiet.
10.00—10.10 Switch on! 20. Lågstadiet.
12.20—12.40 I Bergslagen åk 4. 1. På Bergslagsströmmen genom Järnbärarland. Mellanstadiet.
12.45—13.00 Fysik åk 1. Färg .1. Fysiken och samhället. Gymnasiet.
13.35—13.55 Kraft — rörelse — arbete. 1. Allting rör sig. Högstadiet.
16.30—16.45 Den lilla teatern spelar för dig. Färg. Dock-musical med Staffan Westerberg och Monica Nielsen.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Träff Isak. Färg. Sportmagasin för alla åldrar. Kjell Isaksson.
18.30 Halvsju. Färg.
19.30 Världen i fokus. Färg.
20.00 Arvingarna. Färg. 6. Edward Hammond misstror sina meddirektörer och det är laddat för sammandrabbning i styrelserummet.
I rollerna: Jean Anderson, Glyn Owen, Hilary Tindall, Richard Easton, Robin Chadwick, Jennifer Wilson ,Julia Goodman, Sarah Grazebrook, Dominic Christian, Nicola Moloney.
20.50 Stefan Grossman och en gitarr. Färg.
20.55 Dags att deklarera. Färg. Riksskatteverket informerar. Textat.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Popmusical: "Soldaten, häxan och blosset". Färg. En av Bröderna Grimms kända sagor i popversion. Musik: "No Expectations" av och med Rolling Stones. Medverk. Den kanadensiska gruppen Story Theatre.
22.00 TV-nytt, väder.
22.05—22.20 En francais. Färg. 4. La tete et les jambes.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Lejonet Krasse. Färg.
17.35 Beppes godnattstund. Färg. Skuggteater och äventyr på sjön.
18.00 Bitte 2. Färg. 16. Alle Plätze sind besetzt.
18.10 Spela gitarr med Uffe och Tabbe. Färg.
18.30 Skrattkammaren.
18.50 Ute. Färg. Fritidsredaktionen i Luleå ger aktuella glimtar från sportfiskestarten i bl a Öresund och förberedelserna inför fjällturistsäsongen.
19.20—19.30 Bergslagsnytt.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport med TV-nytt och väder.
20.00 Putles tips. Färg.
20.05 Skolflickorna slår till igen. Engelsk film från 1958. Regi: Frank Launder.
I rollerna: Terry Thomas, George Cole, Joyce Grenfell, Alastair Sim.
21.30 Dokument utifrån. Färg.
22.10 Kvällsöppet. Gary Engman med gäster.
22.55—23.00 TV-nytt, väder.

TV | Onsdag

Skol-TV:
9.20—9.35 ISverige i dag åk 3. 2. Vad får vi för våra skattepengar? Lågstadiet.
10.10 Att vara två. Högstadiet.
10.35—10.55 Elektrisk energi. 2. Från kraftverk till konsument. Högstadiet.
12.00—12.15 I Sovjetunionen åk 5. 3. Bratsk — världens största vattenkraftverk. Mellanstadiet.
12.20—12.35 Arabvärlden. Färg. 2. Algeriet. Högstadiet.
12.45—13.00 I Sverige i dag åk 3. 1. Betydelsefulla personer. Lågstadiet.
13.10—13.25 Musik 2 åk 2. 3. Fem blåsinstrument. Lågstadiet.
14.30—14.50 Filmkunskap. 4. Okay, sailor, okay! Gymnasiet.
16.30—17.00 Barnens halvtimme. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Dom trodde en gång ... Färg. 3. Bysen. Bysen är skogens tomte. Han vaktar träden.
18.25 Linjen. Färg. Tecknad italiensk film.
18.30 Halvsju. Färg.
19.30 Tekniskt magasin. Färg. Erik Bergsten.
20.10 Sjung med Egon! Färg.
20.30 Man är ju inte mer än människa. Färg. Underhållning med vardagskomedier, berättelser och sånger. Medverk. Ernst-Hugo Järegård.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Foxtrot. Färg. Engelskt TV-spel av Rhys Adrian.
I rollerna: Donald Pleasence, Michael Bates, Thora Hird, John Collin, Diana King.
22.45—22.50 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Lejonet Krasse. Färg.
17.35 Beppes godnattstund. Färg. Lekar och fotboll.
18.00 Hugo Noth spelar seriöst och modernt på dragspel tillsammans med Jan "Tollarparn" Eriksson. Färg.
18.15 Hopalong Cassidy. Striden vid ödekyrkan. Amerikansk film från 1947.
I rollerna: William Boyd, Andy Clyde, Rand Brooks.
19.20—19.30 Bergslagsnytt.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport med TV-nytt och väder.
20.00 Din stund på jorden. Färg. TV-serie i fem delar efter Vilhelm Mobergs roman med samma namn. Del 1. TV-manus och regi: Per Sjöstrand.
Medverk. Georg Funkquist, Mats Sturesson, Christer Rahm, Marianne Stjernqvist, Oscar Ljung, Lena-Pia Bernardsson, Ann-Mari Wiman.
20.50 Kapten Groggs ballongfärd. Tecknad film av Victor Bergdahl från 1916.
21.00 "I morgon är det för sent". Färg. En skildring av en dramatisk transport av en njure från en nyss avliden patient i England till en kvinna i Nantes i Frankrike.
21.40 Kvällsöppet. Gary Engman med gäster.
22.25—22.30 TV-nytt, väder.